

TÜRK TİCARET KANUNU GEÇİCİ MADDE 13 HÜKMÜ İLE ANONİM ŞİRKETLERİN KÂR PAYI DAĞITIM KARARLARININ SINIRLANDIRILMASI

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.793100>

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer EROĞLU*
Arş. Gör. Duygu DEMİREL ÖZDEMİR**

Öz

Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 virüsü, ekonomik açıdan finans ve reel sektör piyasalarına doğrudan etki etmiş ve şirketlerin ekonomik devamlılığı açısından bir tehlike oluşturmaya başlamıştır. Pandemi sürecinin sermaye şirketleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla öngörülen ekonomik tedbirlerden birisi de Türk Ticaret Kanunu'na (TTK) eklenen geçici m. 13 hükmü ile sermaye şirketleri bakımından getirilen kâr payı dağıtım kararlarının kısıtlanmasıdır. Bu makale çalışmasındaki amacımız, anonim şirketler açısından pay sahiplerinin en önemli haklarından birisini oluşturan kâr payına getirilen sınırlama ve yasaklara dair görüşlerimizi sunmak, bu sınırlamanın düzenlenme amacını gerçekleştirmeye elverişli olup olmadığını tespit ederek bu müdahalenin gerekliliği üzerinde durmak ve bu düzenlemeyi objektif bir bakış açısıyla incelemektir. Bu amaçla çalışmamızda kâr payı ve kâr payı avansı kavramları hakkında bilgi verilerek, TTK geçici m. 13 hükmü ve bu hükmün uygulanmasına dair usul ve esasları düzenleyen tebliğ hükümleri detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu hükümlerin oluşturabileceği muhtemel sorunlara işaret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Anonim Şirketler, Kâr Payı, Kâr Payı Avansı, TTK Geçici Madde 13, Kâr Payı Dağıtımının Sınırlandırılması

* Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: muzaffer.eroglu@kocaeli.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0079-1781> (Makalenin Geliş Tarihi: 28.07.2020) (Makale Gönderilme Tarihi: 30.07.2020/ Makale Kabul Tarihi: 24.08.2020)

** Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı (e-posta: duygu.demirel@kocaeli.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7653-1313> (Makalenin Geliş Tarihi: 28.07.2020) (Makale Gönderilme Tarihi: 30.07.2020/ Makale Kabul Tarihi: 24.08.2020)

THE RESTRICTION OF PROFIT SHARE DISTRIBUTION DECISIONS WITH THE PROVISIONAL ARTICLE 13 OF TURKISH COMMERCIAL CODE

Abstract

The COVID-19 virus having affected the whole world has directly impacted financial and real sector markets and has become a threat to the economic sustainability of companies. One of the economic measures regulated in order to reduce the negative effects of the pandemic on capital companies is the restriction of capital companies' profit share (dividend) distribution with temporary article 13 added to the Turkish Commercial Code (TCC). Our purpose in this article is to present our views on the this restrictions and prohibitions on profit share that is one of the most important rights of the shareholders in respect of the joint stock companies. We aim to determine whether this restriction is feasible to fulfill its purpose and to highlight the necessity of this intervention and also to review this provision with an academic perspective. For this purpose, in this study first general information on profit share and profit share advance is discussed, the temporary article 13 of TCC and the provisions of the communiqué regulating the principles and procedures of the temporary article 13 of TCC is thoroughly reviewed. Finally, we indicate potential problems these provisions might cause.

Keywords

Joint Stock Companies, Profit Share, Profit Share Advance, Temporary article 13 of TCC, the Restriction of Profit Share Distribution

GİRİŞ

2020 yılı başlarından itibaren tüm dünyaya yayılan yeni korona virüsü (COVID-19)¹ modern ekonomiler üzerinde önemli etkiler yarattı. Virüsün insan sağlığı üzerindeki etkileri yanında alınan tedbirler ve kamuoyunun ihtiyatlı davranışları nedeniyle hastalık, ekonomik açıdan finans ve reel sektör piyasalarına doğrudan etki etti ve şirketlerin ekonomik devamlılığı açısından bir tehlike oluşturmaya başladı. Bu olağanüstü süreçte diğer ekonomik tedbirler yanında Türkiye'deki sermaye şirketlerinin mevcut öz kaynak yapılarının korunmasını sağlamak adına, tedbir amaçlı kâr payının dağıtımına ilişkin birtakım düzenlemeler gündeme geldi. İlk olarak Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan bir duyuru ile sermaye şirketlerinin kâr dağıtım kararlarına bir sınırlama getirildi². Böyle bir sınırlamanın ancak kanunla yapılabileceği gerçeği göz önünde bulundurularak bu duyurudan kısa bir süre sonra, 7244 sayılı “*Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*”³ un 12. maddesiyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na (TTK) geçici 13. madde eklenmiş ve temel olarak 17.04.2020 ile 30.09.2020 tarihleri arasında sermaye şirketlerinin alacakları kâr dağıtım kararlarına kanuni bir sınırlama getirilmiştir. Bu düzenlemenin akabinde, Ticaret Bakanlığı tarafından “*6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Geçici 13’üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ*”i (GMT) yayımlanmıştır⁴.

TTK geçici m. 13 ile anonim şirketlerin öz kaynaklarının korunması amacıyla, kâr payı dağıtımını kısıtlanarak şirketten nakit çıkışının önüne geçilmek istenmiş ve böylelikle şirketlerin mali yapılarının güçlü tutulması hedeflenmiştir. Bu çalışmadaki amacımız, pay sahiplerinin en önemli haklarından birisi olan kâr payı açısından öngörülen sınırlama ve yasaklara dair görüşlerimizi sunmak ve ortaya çıkması muhtemel sorunlara işaret ederek, düzenlemeyi objektif bir bakış açısıyla incelemektir. TTK geçici m. 13 hükmü geçici süreli bir uygulama alanına tabi olsa da şirketler hukukunda

¹ Yeni korona virüsü (COVID-19), 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından küresel salgın (pandemi) olarak ilan edildi. Bkz. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19--11-march-2020> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

² <https://itb.org.tr/img/userfiles/files/Sermaye%20Şirketlerinin%20Kâr%20Dağıtımı%20hk.pdf?v=1586261692152> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

³ RG. 17.04.2020, S.31102.

⁴ RG. 17.05.2020, S.31130.

uzun zaman içerisinde ve özel hukuk uygulaması temelinde oluşan, her biri diğerini etkileyen temel ilkelere bu şekildeki müdahaleler, beklenmeyen birçok uyuşmazlığa sebebiyet verebileceği için bu makaledeki incelemelerimizin, pandemi sonrasındaki dönem bakımından da öğretiye katkı sunacağını düşünmekteyiz. Çalışmamızda öncelikle kâr payı ve kâr payı avansı hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve sonrasında Bakanlığın duyuru metni ile TTK geçici m. 13 hükmü incelemeye tabi tutulmuştur. Düzenlemenin hukuki niteliğini, kapsamını ve yerindeliliğini tebliğ hükümleriyle birlikte inceleyerek ortaya çıkabilecek sorunlar üzerinde durulmuş ve düzenlemeye aykırılığın, genel kurul kararlarının geçerliliğine etkisi incelenmiştir. Makalemiz konuyu anonim şirketler boyutuyla ele almaktadır, ancak tartışılan ve üzerinde durulan noktalar, mahiyetlerine uygun düştüğü ölçüde limited ve paylı komandit şirketler bakımından da geçerlidir.

I. ANONİM ŞİRKETLERİN KÂR PAYI VE KÂR PAYI AVANSI DAĞITIM KARARLARI

A. Anonim Şirketlerde Kâr Payı Hakkı ve Dağıtım Kararı

Anonim şirket, kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç için kurulabilmekte ve bu ekonomik amacın temelinde, şirketin gerçekleştireceği faaliyet neticesinde kâr elde etmesi ve bunu ortakları arasında paylaşırma düşüncesi yatmaktadır⁵. Kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre belli bir dönemde ekonomik faaliyetleri sebebiyle şirketin malvarlığında meydana gelen artı değerden, diğer bir ifadeyle şirketin elde ettiği kârdan pay sahiplerine payları oranında dağıtılan kısma, kâr payı denilmektedir⁶. Bu açıdan anonim şirketlerde pay sahiplerinin en önemli mali haklarından birisini

⁵ **Bilgin**, Yüksel: Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı ve Kâra Katılan Kişiler, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Yayın No:189, Ankara 1982, s. 12, 17; **İmregün**, Oğuz: “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı”, (*Kâr Payı*), Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 413; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**: Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. Bası, İstanbul 2019, N. 436, s. 307 vd. ve N. 898a-899, s. 696; **Seçer**, Öz: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkının Sınırlandırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007, s. 3; **Gürbüz Usluel**, Aslı: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016, s. 9.

⁶ Benzer tanımlamalar için bkz. **Birsel**, Mahmut T: Anonim Şirketler Hukukunda Kâr Kavramı, İzmir 1973, s. 1 vd.; **Bilgin**, s. 13; **Seçer**, s. 4; **Karşlıoğlu**, Hasan: “Anonim Şirketlerde Kâr Payının Hesaplanması ve Dağıtım İlkeleri”, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2019, s. 189; **Canözü**, Salih: Anonim Şirketlerde Kâr Payının Tespiti ve Dağıtılması, Seçkin Yayıncılık Ankara 2015, s. 23-24.

oluşturan kâr payı hakkı, ortakların şirkete getirdikleri sermaye paylarının hukuki semeresidir⁷.

Anonim şirketlerde her pay sahibi, kanun veya esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında (sermaye payı için şirkete yaptığı ödemelerle orantılı) katılma hakkına sahiptir (TTK m. 507-508). Görüleceği üzere kâr payının dağıtım anahtarını, pay sahiplerinin payları oluşturmakta ve dağıtımda oransallık ilkesi esastır⁸. Pay sahiplerinin kâr payı hakkı, 6762 sayılı eTK’da kâr dağıtımını zorunlu kılan bir hüküm bulunmaması sebebiyle bu konuda takdir yetkisinin tamamen genel kurula ait olduğu kabul edilerek bu hak *nispi/güçsüz müktesep haklardan* sayılmıştır (eTK m. 385/2). 6102 sayılı TTK’da ise mutlak/nispi müktesep hak ayırımı ortadan kaldırılarak, tüm müktesep haklar mutlak nitelikte kabul edilmiş⁹ ve kâr payı hakkı, kanuni müktesep haklardan biri olarak sayılmamıştır¹⁰. Bu bakımdan öğretilde kâr payı hakkının iki cephesinin bulunduğu ileri sürülmektedir. Kâr payı hakkı bir yönüyle *vazgeçilmez hak* niteliği göstermektedir, çünkü anonim şirketlerin nihai amacı faaliyetleri sonucunda kâr elde etmek ve bu kârı ortaklarına dağıtmaktır. Şirket, bu amacını ne terk edebilir ne erteleyebilir ne de saptırabilir. Bu nihai amaçtan doğan kâr payı hakkı, bu nedenle vazgeçilmez bir hak¹¹. Diğer yönü itibarıyla ise bu hak kanun, esas sözleşme ve genel kurul

⁷ **Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, Umumi Hükümler, C. 1, İstanbul 1959, s. 212; **Domanıç**, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulamaları, TTK Şerhi, C. II, İstanbul 1988, s. 1520; **İmregün**, Oğuz: Anonim Ortaklıklar, (*Ortaklıklar*), İstanbul 1989, s. 290; **Bilgin**, s. 17; **Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 298; **Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara 2018, s.1833; **Ayhan**, Rıza/**Çağlar**, Hayrettin/**Özdamar**, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s. 432; **Geçgel**, Ercan: Anonim Şirketlerde Kâr Payı Avansı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 14.

⁸ Kârda imtiyazlı paylar, oransallık ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır ve TTK m. 478/1-c uyarınca bu paylar, kârdan adi paylara nazaran daha fazla yararlanacaktır. Bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 905, s. 698; **Pulaşlı**, s. 1834, 1847.

⁹ 6102 sayılı TTK’da müktesep haklar tanımlanmamış, ancak m. 452’de ismen zikredilmişlerdir. Bu doğrultuda *kanuni müktesep haklar* mutlak niteliği haizdir ve bu hakların kaldırılması veya sınırlandırılması için pay sahiplerinin oybirliğiyle karar almaları gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 866-868, s. 682-683; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 428; **Gürbüz Usluel**, s. 103.

¹⁰ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 868, s. 683 ve N. 898a, s. 696; **Gürbüz Usluel**, s. 103.

¹¹ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 898a-901, s. 696-697; **Pulaşlı**, s. 1834; aksi görüş için bkz. **Gürbüz Usluel**, s. 103.

kararına uygun şekilde dağıtılabilecek, ortakların malvarlıksal haklarından birini ifade etmektedir¹².

Kâr payı dağıtım kararının alınması, genel kurulun devredilmez ve vazgeçilmez görev ve yetkilerinden birisidir (TTK m. 408/2-d). Bu bakımdan genel kurul, şirketin yıllık kârı üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil kullanılmasına, dağıtılacak kâr payının oranına dair kararların alınmasına yetkilidir¹³. Bu noktada yönetim kurulu ise, genel kurulun kâr payına ilişkin sağlıklı bir karar alabilmesi için şirketin bilançosunu ve yıllık faaliyet raporunu özenli bir şekilde hazırlanmakla yükümlüdür¹⁴. Ayrıca

¹² Bu noktada ilgili hakkın, TTK'ya göre müktesep olma niteliğinin bulunmadığı, yalnızca pay sahibinin malvarlıksal haklarından biri olduğu yönünde görüş için bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 898a, s. 696; **Geçgel**, s. 21; aksi görüş olarak bu hakkın güçsüz nisbi müktesep hak niteliği taşıdığını yönünde bkz. **Pulaşlı**, s. 1834-1836, 1844; bir diğer görüş ise kâr payı hakkının ne müktesep hak ne de vazgeçilmez hak niteliğine haiz olmadığını ifade etmektedir. Bu hak TTK m. 418 uyarınca basit çoğunluğun kararıyla sınırlandırılabilen, kârda imtiyazlı paylar oluşturulabilen, zorunlu ayrımlar yapıldıktan sonra yıllık kâr kolayca yedek akçeye aktarılabilen ve pay sahibi dışındaki kişilerin de gerektiğinde kâr payına ortak olabilmektedir. Böyle bir sistemde, bu hakkın ne vazgeçilemez ne de bir müktesep hak olduğunu ileri sürülemez. Fakat esas sözleşmede kâr payının, esas sözleşmesel müktesep hak haline getirilmesi (oybirliğine bağlı kılınması) her zaman mümkündür. Bkz. **Gürbüz Usluel**, s. 103-105; **Canözü**, s. 43.

¹³ **Bahtiyar**, s. 299; **Gürbüz Usluel**, s. 9 vd.; **Eroğlu**, Muzaffer/Demir, Aybuke: "Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri", Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, Aralık 2014, s. 83; kâr payı dağıtım konusunda karar veremeye genel kurulun mutlak yetkili olduğu, mahkemenin genel kurulun yerine geçerek karar alamayacağına dair bkz. 11. HD. 21.03.2016, E. 2015/8238, K. 2016/3141; 11. HD. 14.03.2016, E. 2015/6939, K. 2016/2769 (www.kazanci.com) (Erişim Tarihi 03.07.2020); aksi görüş olarak **Aydoğan**, genel kurulun kârın dağıtılmasına karar verme yetkisi mutlak bir yetki değildir. Kanuni şartların oluşması halinde, genel kurulca kâr dağıtım kararı alınmaz ise, pay sahiplerinin talebi üzerine mahkemenin, genel kurulun yerine geçerek, kâr dağıtım kararı alabilecektir. Bkz. **Aydoğan**, Fatih: "Anonim Şirketlerde Kar Payının Ödenmesine Mahkemece Karar Verilip Verilemeyeceği Meselesi", Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 123 vd.; aynı yönde kararlar için bkz. 11. HD. 01.12.2016, E. 2015/14100, K. 2016/8853; 11. HD. 16.05.2003, E. 2002/13209, K. 2003/5053 (www.kazanci.com) (Erişim Tarihi 03.07.2020); mahkemenin, genel kurulun yerine geçecek şekilde kârın dağıtılmasına karar veremeyeceği, ancak bunun tek istisnasının hakkın kötüye kullanılması olduğu yönünde görüş için bkz. **Pulaşlı**, s. 1840-1842.

¹⁴ 6762 sayılı eTK m. 327 uyarınca dağıtılacak kâr payı oranına ilişkin teklifin yönetim kurulunca yapılması zorunluydu, ama bu hükmün karşılığı olarak ifade edilen TTK m. 517-518 hükümlerinde böyle bir hususa yer verilmemiştir. Bununla birlikte yönetim kurulu tarafından hazırlanacak yıllık faaliyet raporunun finansal durum bölümünde,

yönetim kurulu, şirketin geleceğe yönelik yatırım planlarını ve şirketin risk analizlerini, ekonomik koşulları dikkate alarak belirlemeli ve buna ilişkin pay sahiplerini bilgilendirmelidir. Bu anlamda denetçilerin de şirketin finansal tablolarının muhasebe standartlarına uygunluğunu özenli bir şekilde denetlemesi gerekmektedir. Tüm bunlara dayanarak yönetim kurulu, genel kurulda kâr payının akıbetine ilişkin gündem maddesini şekillendirmeli ve genel kurul toplantıya çağırmalıdır. Genel kurul ise kanuna ve esas sözleşmeye uygun şekilde şirketin genel durumunu değerlendirerek kâr dağıtım hakkında karar vermelidir. Genel kurulun kararıyla birlikte, pay sahiplerinin kâr payı hakkı anonim şirkete karşı talep edilebilir bir “*alacak hakkına*” dönüşmektedir¹⁵. Bu yönüyle kâr payı hakkı, *geciktirici şarta bağlı bir talep hakkı* niteliğindedir¹⁶. Kârın dağıtılmasına ilişkin olarak genel kurul bir karar almadıkça, kâr payının bir alacak davası açılmak suretiyle talep edilmesi ve hüküm altına alınması mümkün değildir¹⁷. Bu anlamda genel kurulun kararı, yenilik doğurucu nitelikte bir karardır ve bu nedenle ilgili karar daha sonra alınan başka kararlarla kaldırılamaz veya dağıtım oranı düşürülemez¹⁸.

“kâr payı dağıtım politikasına ilişkin bilgiler ve kâr dağıtım yapılmayacaksa gerekçesi ile dağıtılmayan kârın nasıl kullanılacağına ilişkin öneri” nin yer alması gerekmektedir (Şirketlerin Yıllık Faaliyet Raporunun Asgari İçeriğinin Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik m. 12/1-d). Bu durumda dağıtılacak kâr payı oranına ilişkin öneri yönetim kurulu tarafından hazırlanacak yıllık faaliyet raporunda yer alacaktır, ancak önerilen oranı müzakere ederek değiştirmeye (artırmaya, azaltmaya) genel kurul yetkilidir (TTK m. 409/1). Ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı**, s. 1842-1843.

¹⁵ **Arslanlı**, s. 212; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 914, s. 702; **Pulaşlı**, s. 1848; **Bahtiyar**, s. 296; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 433; genel kurulun kâr dağıtım kararıyla kâr payı hakkı, alacak hakkına dönüşür ancak bu durum ödenecek meblağın kendiliğinden şirketin malvarlığından çıkarak pay sahiplerinin bireysel malvarlıklarına intikal etmesini sağlamaz. Bu noktada yönetim kurulu tarafından dağıtımın yapılması gerekir ve dağıtım yapılana kadar söz konusu miktar, ortaklığın malvarlığının bir parçasıdır ve borç niteliğinde olması sebebiyle de şirkete ait bilançonun pasif tarafında yer alır. Bkz. **Kendigelen**, Abuzer/Çonkar, Halil: “Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Konusundaki Özel Düzenleme”, İÜHFİM, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 209.

¹⁶ **Bilgin**, s. 37; **Pulaşlı**, s. 1848; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 432.

¹⁷ 11. HD. 23.06.1994, E. 1263, K. 5420: “...Kârın dağıtılmamasına karar verilmiş ise, bir pay sahibinin kendisine isabet eden kârın tespiti davası açması kabul edilemez.” [**Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 914, s. 702]; haklı nedenle fesih davasında davacı ortakların kâr payı talebinin değerlendirilebilmesi için öncelikle kâr dağıtım konusunda bir genel kurul kararı alınmış olması gerektiği yönünde bkz. 11. HD. 12.02.2001, E. 2000/10112, K. 2001/1024 (www.kazanci.com) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

¹⁸ Genel kurul sonradan alacağı bir kararlar, kâr dağıtım kararını ortadan kaldıran veya kısıtlayan bir karar alırsa bu kararı geçersizdir. Zira genel kurulun bir üçüncü kişiye ait alacak üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi yoktur. Bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 914, s. 702; **Pulaşlı**, s. 1848.

Genel kurul, şirket kârını dağıtırken bazı kanuni sınırlamalara uymakla yükümlüdür. Kanuni ve esas sözleşmede öngörülen isteğe bağlı yedek akçeler net dönem kârından ayrılmadıkça, genel kurul dağıtılacak kâr payını belirleyemez ve dağıtamaz (TTK m. 523/1). Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşıncaya kadar genel kanuni yedek akçe olarak (*birinci kanuni yedek akçe ayrımı*) ayrılmak zorundadır (TTK m. 519/1). Bu ayrımın akabinde pay sahiplerine ödenmiş sermayelerinin yüzde beşi oranında kâr payı ödendikten sonra, kârdan pay alacak kişilere dağıtılacak toplam tutarın yüzde onu genel kanuni yedek akçeye (*ikinci kanuni yedek akçe*) ayrılmak zorundadır (TTK m. 519/2-c). Bu düzenlemeden hareketle anonim şirketlere, asgari miktarı belirlenmiş olan bir kâr payı dağıtım zorunluluğu getirilmiştir. Böylelikle anonim şirketlerde sıkça karşılaşılan kâr dağıtmama uygulamasının önüne geçilmesi amacıyla, sınırlı da olsa, bir adım atılmıştır¹⁹.

Pay sahiplerine ödenecek kâr payı ancak şirketin yıllık net dönem kârından²⁰ ve bu amaç için ayrılan veya herhangi belirli bir amaç taşımayan serbest yedek akçelerden dağıtılabılır (TTK m. 509/2). Şirket kârının dağıtılabilmesi için, mutlaka bir önceki faaliyet dönemine ait kâr elde edilmiş olması şart değildir. Bu bakımdan genel kurul serbest yedek akçelerin yanı sıra, geçmiş yıllara ait kârların dağıtılmamış kısımlarından da kâr dağıtımına karar verebilir²¹. Bununla birlikte genel kurul, aktiflerin yeniden sağlanabilmesi için gerekliyse ve bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli değişimi ve olabildiğince kararlı kâr payı dağıtımını yönünden haklı görülüyorsa, kanunda ve esas sözleşmede öngörülenlerden başka yedek akçe ayrılmasına da karar verebilir (TTK m. 523/2). Böylelikle genel kurul, pay sahiplerinin kâr payı hakkını, kârın yedek akçeye ayrılması kararıyla sınırlandırabilmekte hatta bu sınırlamanın gerekli olduğu yönün-

¹⁹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), N. 898, s. 695 vd.; Bahtiyar, s. 301-302; Canözü, s. 111; Karşoğlu, s. 205 vd.

²⁰ Net dönem kârı, TTK m. 508/2'de belirlenen yıllık bilançoya göre tespit edilen yıllık kârdan, geçmiş yıllara ait zararların ve anonim şirketin ödemekle yükümlü olduğu matrahı yıllık kâr olan vergiler ile mali yükümlülüklerin düşülmesinden sonra kalan tutarı ifade etmektedir. Yıllık kârdan vergi ve mali yükümlülüklerin çıkarılması kuralı, uygulamanın benimseyip fiilen gerçekleştirdiği ticari bir örf ve âdet kuralıdır. Net dönem kâr kavramı, bilançoda yer alan geçmiş yıl zararlarının yıllık kârdan düşülmedikçe, kâr dağıtılamayacağı kuralının da dayanağını oluşturmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), N. 902, s. 697; Pulaşlı, s. 1837, 1847; Gürbüz Usluel, s. 13.

²¹ Pulaşlı, s. 1837-1838; Geçgel, s. 12.

deki haklı gerekçeleri sunarak kârın dağıtılmamasına dahi karar verebilmektedir. Bu karar alınırken, her bir şirketin kendi mali durumu, geleceğe yönelik riskleri, yatırım planları, pay sahipliği yapısı gibi iç değerlendirmeler dikkate alınmaktadır. Esas sözleşmede aksi öngörülmedikçe, genel kurul basit çoğunluğu sağlayarak toplanır ve toplantıda hazır bulunanların salt çoğunluğu ile kâr dağıtım hakkında karar alabilir (TTK m. 418). Böylelikle genel kurul, basit çoğunluğu sağlayarak ve belirtilen gerekçeleri ileri sürerek kolayca kâr dağıtmama kararı alabilmektedir²².

Halka açık anonim ortaklıklar (HAAO) açısından ise kâr payının dağıtımı, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK.) m. 19 ve Kâr Payı Tebliği (II-19.1) ile özel olarak düzenlenmiştir. SerPK m. 19 uyarınca kâr payı, yönetim kurulunun hazırladığı ve genel kurulca onaylanan kâr dağıtım politikaları çerçevesinde ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak dağıtılacaktır. Görüleceği üzere HAAO'lar bakımından da kâr payı dağıtımı, yönetim kurulunun gündemi belirleyerek çağırdığı genel kurul toplantısında, genel kurulun kanuni ve sözleşmesel sınırlar ile Kâr Payı Tebliği'nde belirtilen hususlar çerçevesinde karar alması ile sağlanmaktadır. SerPK m. 19/2 uyarınca kanunen ayrılması gereken yedek akçeler ve esas sözleşmede pay sahipleri için dağıtılması öngörülen kâr payı ayrılmadıkça başka yedek akçe ayrılmasına, ertesi yıla kâr aktarılmasına ve intifa senedi sahiplerine, yönetim kurulu üyelerine ve ortaklık çalışanlarına kârdan pay dağıtılmasına karar verilemeyeceği gibi, belirlenen kâr payı ödenmedikçe bu kişilere kârdan pay da dağıtılamayacaktır.

B. Anonim Şirketlerde Kâr Payı Avansı ve Dağıtım Kararı

6102 sayılı TTK ile halka kapalı anonim şirketler için kâr payı avansı dağıtılabilme imkânı ilk kez düzenlenmiştir. TTK m. 509/3 uyarınca kâr payı avansının uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan "*Kâr Payı Avansı Dağıtımı Hakkında Tebliğ*"²³ (KPAT) ile düzenlenmektedir. KPAT uyarınca, kâr payından mahsup edilmek üzere ara dönem finansal tablolara göre oluşan kârlar üzerinden Tebliğ hükümlerine göre hesaplanan tutara, *kâr payı avansı* denilmektedir (KPAT m. 4/1-c). Kâr payı avansı dağıtılabilmesi için, genel kurulca dağıtım ile ilgili karar alınması ve kâr payı avansı dağıtılacak hesap döneminde hazırlanan üç, altı veya dokuz aylık ara dönem finansal tablolara göre şirketin kâr etmesi gerekmektedir

²² Gürbüz Usluel, s. 103.

²³ RG. 09.08.2012, S. 28379.

(KPAT m. 5)²⁴. Bu şartların sağlanması üzerine yönetim kurulu, KPAT m. 9’da sayılan görevleri yerine getirmek ve kâr payı avansını dağıtmakla görevlendirilmiş olur. Yönetim kurulu, kâr payı avansı tutarını KPAT m. 7’ye göre hesaplamalı, dağıtımına dair rapor hazırlamalı ve avansın pay sahiplerine ödenmesine dair karar almalıdır. Kâr payında olduğu gibi, kâr payı avansı da pay sahiplerine payları oranında ödenecektir²⁵.

HAAO açısından kâr payı avansı, SerPK m. 20’de özel olarak düzenlenmiş ve bu hükmün uygulanmasına ilişkin usul ve esaslara SPK tarafından düzenlenen Kâr Payı Tebliği (II-19.1)’nde yer verilmiştir. SerPK m. 20/1 uyarınca hesap döneminde verilecek toplam kâr payı avansı bir önceki yıla ait dönem kârının yarısını aşamaz. Önceki dönemde ödenen kâr payı avansları mahsup edilmeden, ilave kâr payı avansı verilmesine ve kâr payı dağıtılmasına karar verilemez. Kâr payı avansı dağıtmak isteyen HAAO’ların, esas sözleşmelerinde hüküm bulunması ve genel kurul kararıyla ilgili hesap dönemi ile sınırlı olacak şekilde yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtımına karar vermek üzere yetki vermeleri zorunludur [Kâr Payı Tebliği (II-19.1) m. 9/2]. Bu bakımdan SerPK m. 20/2 uyarınca ara dönem finansal tabloların muhasebe ilke ve kurallarına uygun olmamasından dolayı yönetim kurulu üyeleri ve denetçi sorumlu tutulabilmekte ve SerPK m. 18/6 uyarınca yönetim kurulunun kâr payı avansı kararının iptali mahkemeden istenebilmektedir.

II. TTK GEÇİCİ MADDE 13 İLE ANONİM ŞİRKETLERİN KÂR PAYI DAĞITIM KARARLARININ SINIRLANDIRILMASI

A. Ticaret Bakanlığı’nın Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Duyurusu ve Uygulanabilirlik Sorunu

Ticaret Bakanlığı tarafından Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne (TOBB) iletilen 31.03.2020 tarih ve 50035491-431.04 sayılı yazısında, COVID-19 virüsü nedeniyle ihtiyatlılık politikası gereği olarak, sermaye şirketlerinin mevcut öz kaynaklarını korumasının önemine vurgu yapılmakta ve “Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu

²⁴ 05.01.2019 tarihinde yapılan değişiklik üzerine KPAT m. 5 hükmüne ikinci bir fıkra eklenmiş ve sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan şirketler bakımından kâr payı avansı dağıtımı farklı esaslara tabi tutulmuştur.

²⁵ Kâr payı avansı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Yanlı, Veliye:** “Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkındaki Düzenleme”, Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ocak 2014, s. 19, 26 vd.; **Geçgel, s. 57, 60-61 vd.**

Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliği” (BTY)²⁶ m. 13/5 hükmüne dayanılarak; “kamunun iştiraki olan şirketler hariç olmak üzere, sermaye şirketlerinin 2019 yılı hesap dönemine ilişkin olarak bu yıl gerçekleştirilecek genel kurul toplantılarında gündeme alınacak nakit kâr payı dağıtım kararlarında, geçmiş yıl kârlarının dağıtımına konu edilmemesi ve dağıtım tutarının 2019 yılı net dönem kârının %25’ini aşmaması ile yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmesi...” yönündeki Bakanlık duyurusunun TOBB tarafından tüm şirketlere iletilmesi istenmiştir. Ticaret Bakanlığı’nın duyurusu üzerine, TOBB Genel Sekreterliği 01.04.2020 tarih ve 34221550-045.02-3392 sayılı yazısıyla, Ticaret Bakanlığı’nın gereği için göndermiş olduğu bu duyuruyu tüm Oda ve Borsalara iletmiştir²⁷.

Bakanlığın duyurusundaki düzenlemenin hukuki niteliğinin belirsizliği oldukça eleştirilmiştir. Bu eleştirilerin odak noktasını, kanunen düzenlenen kâr payı hakkına tam olarak niteliği belirlenemeyen bir yazıyla Bakanlığın doğrudan müdahale etmesi oluşturmaktadır²⁸. İlgili duyuru, TTK m. 507 vd. düzenlenen kanuni hükümlerin uygulamasına dair ikincil mevzuat niteliğinde bir tebliğ veya benzeri bir düzenleyici bir işlem niteliğinde değildir. Bu nedenle söz konusu yazıyı, Bakanlığın görüşünü yansıtan tavsiye niteliğinde bir duyuru olarak kabul etmek, duruma en uygun düşen çözümdür. Zira kanuni düzenlemelere getirilecek sınırlamaların yine kanuni bir düzenlemeyle veya kanun tarafından verilmiş açık bir yetkiye dayanarak yetkili kurumlar tarafından yapılması, normlar hiyerarşisi ilkesinin en temel sonucudur ve hukuk güvenliğinin de teminatıdır. Ayrıca Bakanlık, ilgili yazısında

²⁶ RG. 28.11.2012, S. 28481.

²⁷ (<https://itb.org.tr/img/userfiles/files/Sermaye%20Şirketlerinin%20Kar%20Dağıtımı%20hk.pdf?v=1586261692152>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

²⁸ **Akın**, Murat Yusuf: “Ticaret Bakanlığının 31.03.2020 tarihli Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Yazısı Üzerine Düşünceler”, (*Kâr Payı Dağıtım*), (<http://www.ticaretkanunu.net/murat-yusuf-akin-ticaret-bakanliginin-31-03-2020-tarihli-kar-payi-dagitimina-iliskin-yazisi-uzerine-dusunceler/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020); **Pekdiñçer**, R. Tamer/**Yılmaz**, Abdüssamet: “Anonim Ortaklıkların 2019 Yılı Olağan Genel Kurul Toplantılarında Dağıtabilecekleri Kar Payı Oranına İlişkin Ticaret Bakanlığı Duyurusunun Değerlendirilmesi”, (*Ticaret Bakanlığı Duyurusu*), (<https://blog.lexpera.com.tr/anonim-ortakliklarin-dagitabilecekleri-kar-payi-oranina-iliskin-ticaret-bakanligi-duyurusunun-degerlendirilmesi/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020); **Sarıkaya**, Sinan: “Koronavirüs (COVID-19) Salgını Sebebiyle Ticaret Bakanlığı’nın Sermaye Şirketlerinde Kâr ve Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkındaki Duyurusu Üzerine Düşünceler”, (*Kâr ve Kâr Payı Avansı*), (<https://blog.lexpera.com.tr/covid-salgini-nedeniyle-ticaret-bakanliginin-duyurusu-uzerine-dusunceler/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

BTY m. 13/5 hükmünü dayanak göstererek gündeme zorunlu madde ekleme yetkisini kullandığını belirtmiştir²⁹. Ancak bu yetki, genel kurul gündemini düzenleyen TTK m. 413 ve Ticaret Bakanlığı'nın düzenleme ve denetleme yetkisini düzenleyen m. 210'da yer almaması sebebiyle kanuna aykırılık taşıdığı belirtilen, tartışmalı bir konudur³⁰. Diğer taraftan böyle bir yetkinin kullanıldığı düşünülse dahi BTY m. 13/5'teki yetki, yalnızca gündeme madde ekletmekle sınırlıdır, yoksa genel kurulun alacağı karara müdahale edilebilmesi söz konusu değildir. Bu nedenle BTY m. 13/5 hükmünün dayanak gösterilmesi yerinde değildir. Ayrıca Bakanlığın genel kurul gündemine madde ekletme yetkisinin, toplu halde bir duyuru ile kullanılması da mümkün değildir. BYT m. 13/5 uyarınca Bakanlığın her bir şirket özelinde alacağı bir karar ile bu yetkisini, gerekçelerini de göstererek kullanması gerekmektedir. Bütün sermaye şirketleri için bu şekildeki bir uygulamanın kabulü, ilgili düzenlemenin amacını aşacak niteliktedir. Bu gerekçelerden yola çıkarak, tavsiye niteliğindeki Bakanlığın görüşüne aykırı şekilde alınmış olan anonim şirket genel kurul kararlarının hukuka aykırılığını tartışmak ve bu kararların butlanla sakat olduğunu söylemek mümkün değildir³¹. Gerekçeleriyle eleştirdiğimiz bu duyurudan kısa bir süre sonra ilgili düzenleme, kanuni bir hükme dönüştürülmüştür.

B. 7244 Sayılı Kanun İle TTK'ya Eklenen Geçici Madde 13 Hükmü

1. Kanuni Düzenleme ve Gerekçesi

17.04.2020 tarih ve 31102 sayılı Resmî Gazete'de 7244 sayılı “*Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla birlikte TTK'ya geçici 13. madde eklenerek sermaye şirketlerinin kâr payı ve kâr payı avansı dağıtım kararlarına bazı sınırlama ve yasaklamalar getirilmiştir. TTK geçici m. 13: “(1) *Sermaye şirketlerinde, 30.09.2020 tarihine kadar 2019 yılı net dönem kârının yalnızca yüzde yirmi beşine kadarının dağıtımına karar verilebilir, geçmiş yıl kârları ve serbest yedek akçeler dağıtımına konu edilemez,*

²⁹ (<https://itb.org.tr/img/userfiles/files/Sermaye%20Şirketlerinin%20Kar%20Dağıtımı%20hk.pdf?v=1586261692152>) (Erişim Tarihi 03.07.2020); **TÜRMOB**: Mevzuat Sirküleri, 03.04.2020/87, (<https://www.turmobil.org.tr/ekutuphane/Read/69e64753-9b1d-495a-a3f9-06a504eb35e0>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

³⁰ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, N. 694, s. 560.

³¹ Aynı yönde bkz. **Akın**, Kâr Payı Dağıtımı; **Sarıkaya**, Kâr ve Kâr Payı Avansı; Aksi yönde bkz. **Pekdiñçer/Yılmaz**, Ticaret Bakanlığı Duyurusu; **TÜRMOB**: Mevzuat Sirküleri.

genel kurulca yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilemez. Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz. Bu fıkroda belirtilen süreyi üç ay uzatmaya ve kısaltmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Genel kurulca 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı alınmış ancak henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin ödemeler birinci fıkroda belirtilen sürenin sonuna kadar ertelenir.

(3) Bu maddenin kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin istisnalar ile uygulamaya dair usul ve esasları belirlemeye, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle Ticaret Bakanlığı yetkilidir.”

TTK geçici m. 13'te öngörülen sınırlama ve yasaklamaların amacı, hükmün gerekçesinde belirtildiği üzere, yeni koronavirüs (Covid-19), toplum sağlığına olduğu kadar ekonomik hayatta da ciddi bir tehdit oluşturmakta ve ekonomik faaliyetler üzerindeki bu olumsuz etkilerinin bertaraf edilebilmesi amacıyla çeşitli tedbir programları uygulamaya konulmaktadır. Ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması, sınırların kapatılması, ekonominin hem arz hem de talep tarafında ortaya çıkan belirsizlikler sebebiyle salgının ekonomi üzerindeki etkileri henüz netleşmemiştir, ancak ihtiyatlılık politikasının bir gereği olarak, şirket kaynaklarının nakit kâr dağıtım yapılmak suretiyle azaltılması, şirketlerimizin mevcut öz kaynak yapılarının korunması ve ilave finansman ihtiyacının doğmaması amacıyla 30.09.2020 tarihine kadar sermaye şirketlerinin yapacağı kâr dağıtım kararları sınırlandırılmıştır³².

TTK geçici m. 13 hükmü, içinde bulunduğumuz salgın hastalık dönemiyle sınırlı şekilde uygulanacak geçici bir düzenlemedir ve bu nedenle hükmün yürürlükte kalacağı süre açıkça kanunda düzenlenmiştir. Buna göre hükmün yer aldığı 7244 sayılı kanunun Resmî Gazete'de yayınlandığı tarihte yürürlüğe girdiği için 17.04.2020 tarihinden 30.09.2020 tarihine kadarki süreçte hüküm yürürlükte olacaktır. Hükümde, belirtilen süreyi üç ay uzatmaya ve kısaltmaya Cumhurbaşkanının yetkili olduğu açıkça ifade edilmiştir. Bu durumda sadece bir kere uzatılabilecek ve hüküm uzatılma ihtimalinde dahi 30.12.2020 tarihinde yürürlükten kalkacaktır.

³² Gerekçe TTK geçici m. 13. Gerekçe metni için bkz. (<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2812.pdf>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

2. Kanuni Düzenlemenin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar Tebliği

TTK geçici m. 13 hükmünün uygulanmasına dair usul ve esaslar Ticaret Bakanlığı tarafından, 17.05.2020 tarih ve 31130 sayılı Resmî Gazete’de “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Geçici 13’üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ” (GMT) yayımlanarak bu tarih itibariyle yürürlüğe girmiştir³³. GMT m. 2 uyarınca tebliğ, TTK geçici m. 13 ve m. 210 hükümleri ile Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi³⁴ m. 446 hükmüne dayanılarak, geçici m. 13 hükmünün uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla çıkarılmıştır.

TTK m. 210/1 uyarınca Ticaret Bakanlığı, TTK’nın ticaret şirketlerine dair hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili tebliğler yayımlamaya yetkilidir. Hükümde belirtildiği üzere ticaret sicili müdürlükleri ve ticaret şirketleri, Bakanlığın yayınlacağı bu tebliğlere uymakla yükümlüdürler. Bu bakımdan TTK geçici m. 13 kapsamında sayılan sermaye şirketleri, kâr payı dağıtımı hakkında geçici m. 13 ile GMT hükümlerinde öngörülen sınırlamalara uymakla yükümlüdürler.

3. Kanuni Düzenleme ile Tebliğ Hükümlerinin Kapsamına Giren Sermaye Şirketleri

HAAO’lar da dahil olmak tüm anonim şirketler, limited şirketler ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler TTK geçici m. 13 ve GMT hükümlerinin kapsamına girmektedir. Ancak kanuni düzenleme ve onun verdiği yetkiye dayanarak GMT hükümleri uyarınca bazı şirketler bu düzenlemelerden istisna tutulmuştur. Bu çerçevede istisna tutulan şirketler iki gruba ayrılmaktadır. İlk istisna grubuna göre devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler, *bir şart veya koşula bağlı olmaksızın doğrudan* kanuni düzenlemenin kapsamı dışında bırakılmıştır (TTK geçici m. 13/1; GMT m. 1/2)³⁵. Hükümden de anlaşılacağı üzere bu kapsamda

³³ Çalışmamızda ilgili tebliğ Geçici Madde Tebliği (GMT) şeklinde kısaltılarak kullanılacaktır.

³⁴ RG. 10.07.2018, S. 30474.

³⁵ Ticaret Bakanlığı’nın 31.03.2020 tarihli duyurusunda kamu iştiraki olan bazı şirketlerin kapsam dışında bırakıldığı ifade edilmekteydi. Ancak duyuruda yer alan *kamu iştiraki*

sayılan şirketler, başka hiçbir şarta tabi tutulmaksızın TTK geçici m. 13 hükmün uygulama kapsamı dışında sayılmaktadır.

İkinci istisna grubu ise GMT m. 5'te üç bent halinde sayılmakta ve bu düzenleme uyarınca kamu iştiraki olmayan bazı sermaye şirketlerinin de *belli koşullar altında* kâr payı dağıtımına ilişkin sınırlama ve yasaklamalardan istisna tutulmalarına imkân tanınmaktadır. Ancak bu şartları sağlayan şirketlerin, hükmün uygulamasından muaf tutularak hukuken geçerli bir şekilde kâr payı dağıtım kararı alabilmeleri için yapacakları genel kurul toplantısından önce, GMT m. 6 uyarınca Ticaret Bakanlığı'ndan uygun görüşü (*izin*) almaları gerekmektedir. Bakanlık izni, bu şirketlerin genel kurullarında hukuken geçerli bir şekilde kâr dağıtım kararı alabilmelerinin *ön koşulu* olarak düzenlenmiştir³⁶. İzin için bu şirketlerin, genel kurul yapılmasına ilişkin yönetim kurulu kararının noter onaylı örneğini, hesap dönemine dair finansal tablolar ile zarar veya kâr tablosunu ve m. 6'da bentler halinde belirtilen, şirketlerin istisna tutulmalarını sağlayacak durumlarını ispat eder nitelikteki belgelerin İç Ticaret Genel Müdürlüğü'ne sunulması gerekmektedir.

GMT m. 5/1-a bendi uyarınca iki tür şirketin istisna kapsamında sayılacağı düzenlenmiştir³⁷: (1) *Salgın hastalık döneminde kısa çalışma ödeneği*

olan şirketler şeklindeki belirsiz ifadesi yerine kanuni düzenlemede hangi şirketlerin kapsam dışında tutulduğu daha açık bir şekilde yer almıştır.

³⁶ Bakanlık uygun görüşü diğer bir ifadeyle Bakanlık izni, TTK m. 333'te düzenlenen kuruluşu izne bağlı tutulan anonim şirketler için öngörülen Bakanlık izni ile mahiyeti itibarıyla oldukça benzerlik göstermektedir. GMT m. 5/1-a, b ve c bentlerinde kullanılan "...*kâr payı dağıtım kararı alınan şirketler*" ifadesi ilk bakışta yanıltıcı niteliktedir ve bu nedenle istisnadan yararlanacak şirketlerin belirlenmesinde ilgili düzenlemenin GMT m. 6 ile birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira GMT m. 5'teki şartları sağlayan şirketlerin, TTK geçici m. 13'ten istisna tutularak genel kurullarında hukuken geçerli bir şekilde kâr dağıtım kararı alabilmeleri için genel kurul toplantısından önce m. 6'da öngörülen Bakanlık iznini almaları gerekmektedir. Bu anlamda da Bakanlık izni bir ön koşul niteliğindedir. Ancak GMT m. 5/1-a, b ve c bentlerinde yer alan ifadeye ilk bakıldığında söz konusu şartları taşıyan şirketlerin, tebliğ tarihinden önce almış oldukları kâr dağıtım kararı bakımından da Bakanlık iznine başvurarak istisnadan yararlanabilecekleri şeklinde bir ihtimal ortaya çıkmaktadır. Ancak GMT m. 6 ile birlikte değerlendirildiğinde, Bakanlığın izninin hukuken geçerli bir kâr dağıtım kararı alınabilmesi için ön koşul olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

³⁷ GMT m. 5/1-a: "25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı *İşsizlik Sigortası Kanununun ek-2 nci ve geçici 23 üncü maddesi uyarınca yeni koronavirüs (Covid-19) kaynaklı zorlayıcı sebep gerekçesiyle kısa çalışma ödeneğinden ve/veya ücretsiz izne ayrılanlardan 4447 sayılı Kanunun geçici 24 üncü maddesi uyarınca nakdi ücret desteğinden yararlandırılanları istihdam edenler ile 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun geçici 20 nci maddesi ve ilgili*

ve/veya ücretsiz izin uygulamalarıyla çalışanları nakdi ücret desteğinden yararlanmayan şirketler ile (2) hazine destekli kredi kefaleti kullanmayan veya bu kapsamda kredi borç bakiyesi bulunmayan şirketler. Bu iki tür şirket, GMT m. 6 uyarınca Bakanlıktan izin alarak kâr payı dağıtımını hakkında hukuken geçerli bir şekilde karar alabilirler. GMT m. 6/1'de belirtilen belgelerin yanı sıra bu şirketler, söz konusu desteklerden yararlanmadıklarına ilişkin ilgili kurumlardan aldıkları tevsik edici belgeleri İç Ticaret Genel müdürlüğüne sunmaları gerekmektedir (GMT m.6/1-a). Bu istisna kapsamından yararlanarak gerekli izni alan şirketlerin, 120 bin TL'ye kadar kâr payı dağıtımını kararını hukuken geçerli bir şekilde alabilmeleri mümkündür (GMT m. 5/1-a). Söz konusu koşulları sağlayan şirketler, TTK geçici m. 13 hükmünde öngörülen net dönem kârının %25'ini aşacak şekilde kâr dağıtım kararı alabilirler, ancak dağıtılabilecek miktar sınırsız değildir. İlgili düzenleme uyarınca dağıtılabilecek kâr payı miktarının üst sınırı 120 bin TL olarak öngörülmüştür. Bu düzenleme oldukça komplike koşullar taşımaktadır ve uygulama zorluklarını da beraberinde getirecek niteliktedir.

GMT m. 5/1-b bendi uyarınca diğer bir istisna hali, pay sahipleri tarafından şirketin dağıtacağı kâr payının yarısından fazlasının TTK çerçevesinde başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt borcunun nakden ve defaten ifasında kullanılacak olması şartıyla bu şirketler bakımından öngörülmüştür³⁸. Bu şartları sağlayan şirketlerin, Bakanlık izni için GMT m. 6/1'de belirtilen belgelerin yanı sıra, dağıtılacak kâr payının yarısından fazlasını alma hakkı olan pay sahiplerinin, başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt yükümlülüğünü tevsik edici belgeleri de iç ticaret genel müdürlüğüne sunmaları gerekmektedir (GMT m. 6/1-b). Söz konusu tebliğ hükümleri birlikte ele alındığında bu kapsamdaki şirketlerin istisna tutulabilmeleri için: (1) şirketin dağıtılacağı kâr payının yarısından fazlasını alma hakkı olan pay sahiplerinin olması ve (2) bu pay sahiplerinin kendilerine dağıtılacak kâr payını, TTK çerçevesinde başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt borcunun nakden ve defaten ifasında kullanacak olmaları gerekmektedir. Söz konusu istisna uyarınca bu kez pay sahipleri arasında bir ayırım yapılmış ve bazı pay sahiplerinin başka bir şirketteki sermaye koyma

Kararlar uyarınca Hazine destekli kredi kefaleti kullanan ve halen kapanmamış kredi borç bakiyesi bulunanlar hariç,, 120.000 Türk Lirası ve altında kâr payı dağıtımını kararı alınan şirketler”.

³⁸ GMT m. 5/1-b: “Pay sahiplerince, dağıtımına karar verilen kâr payının yarısından fazlasının, Kanun hükümleri çerçevesinde başka bir sermaye şirketine olan sermaye taahhüt borcunun nakden ve defaten ifasında kullanılması şartıyla, kâr payı dağıtımını kararı alınan şirketler”.

borcunu yerine getirmek amacıyla dağıtılacak kâr payının yarısından fazlasını kullanacak olmaları koşuluyla, bu şirketin TTK geçici m. 13 hükmündeki sınırlamadan muaf tutulması sağlanmıştır. Bu şartları sağlayan bir sermaye şirketi, GMT m. 6 uyarınca Bakanlıktan izin alarak dağıtılacak kâr payı miktarı bakımından bir üst sınıra tabi olmaksızın pay sahiplerine kâr dağıtımını yapabilecektir.

GMT m. 5/1-c bendi uyarınca, pay sahiplerince şirketin dağıtacağı kâr payının, imzaladıkları kredi sözleşmeleri veya proje finansman sözleşmeleri kapsamında 30.09.2020 tarihine kadar muaccel hale gelecek yükümlülüklerinin ifasında nakden kullanılacak olması şartıyla bu şirketler bakımından bir diğer önemli istisna hali öngörülmüştür³⁹. Bu şartları sağlayan şirketlerin, Bakanlık izni için GMT m. 6/1'de belirtilen belgelerin yanı sıra, pay sahiplerinin kredi sözleşmeleri ve proje finansman sözleşmeleri kapsamında ifa yükümlülüklerini tevsik edici belgeleri de iç ticaret genel müdürlüğüne sunmaları gerekmektedir (GMT m. 6/1-c). Söz konusu tebliğ hükümleri birlikte ele alındığında bu kapsamdaki şirketlerin istisna tutulabilmeleri için: (1) *şirketteki bazı pay sahiplerinin kredi veya proje finansman sözleşmeleri kapsamında borçlu olmaları*, (2) *borçlarının 30.09.2020 tarihine kadar muaccel hale gelecek olması* ve (3) *şirketin dağıtacağı kâr payının bu muaccel hale gelecek borçların ifasında nakden kullanılacak olması* gerekmektedir. Bu şartların sağlanması halinde şirket Bakanlıktan izin alarak, bu istisna haline özel olarak bir düzenleme getiren GMT m. 5/2 uyarınca ifa yükümlülüğü altındaki pay sahiplerine, yalnızca ifa yükümlülükleri tutarında kâr payı ödemesi yapacak, bu miktarı aşan kısmın ödemesini ise 30.09.2020 tarihine kadar erteleyecektir. Böylelikle pay sahipleri arasında ayırım yapılarak, bazı pay sahiplerinin özel yükümlülükleri nedeniyle, şirket kanuni düzenlemenin kapsamı dışında tutulmaktadır. Ayrıca öngörülen ayrı bir hüküm ile yalnızca yükümlülük altındaki pay sahiplerine nasıl ödeme yapılacağından bahsedilirken, yükümlülük altında bulunmayan diğer pay sahiplerine kâr dağıtımını yapıp yapılmayacağından bahsedilmemektedir. Bu nedenlerden ötürü söz konusu şirketin yalnızca yükümlülük altındaki pay sahiplerine öngörülen istisna kapsamında kâr dağıtabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır ki bu durum haklı bir gerekçesi olmaksızın hem pay sahipleri hem de pay sahiplerinin alacaklıları arasında ayırmacılık yapılmasına neden olacak niteliktedir.

³⁹ GMT m. 5/1-c: “*Pay sahiplerince, dağıtımına karar verilen kâr payının, imzalanan kredi sözleşmeleri veya proje finansman sözleşmeleri kapsamında 4 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen sürenin sonuna kadar muaccel hale gelen yükümlülüklerin ifasında nakden kullanılması şartıyla, kâr payı dağıtımını kararı alınan şirketler*”.

GMT m. 5/1-b ve c bentlerinde öngörülen istisnalar, pay sahiplerinin borçlu olduğu tarafı koruma amacı ile getirilmiş istisnalardır. İlk istisnada sermaye koyma borcunun alacaklısı korunurken, ikincisinde banka ve finans şirketleri korunmaktadır. Aslında ekonomik açıdan bakıldığında bu alacaklıların korunmasının diğer alacaklıların aleyhine sonuç doğurması mümkün görünmektedir. Ayrıca alacaklı olan şirketlerin bu alacağının sermaye alacağı olması ile kredi sözleşmesinden kaynaklanması ile başka bir sebepten kaynaklanması arasındaki ayrımın gerekçesi de açıklanmamıştır. Bu hususlar, pay sahiplerinin alacaklılarının ve çok öncesinden planlanan ekonomik döngünün zarar görmesi ihtimalini azaltmak için, esasen en temel eleştirimiz olan pay sahiplerinin kâr payı hakkına yapılan müdahaleye getirilmiş istisnalardır. Fakat söz konusu düzenlemelerle bu kez de alacaklılar arasında ayrım yapılması, kanaatimizce adaletsiz sonuçların doğmasına neden olmaktadır.

4. Kanuni Düzenleme İle Tebliğ Hükümlerinde Öngörülen Sınırlama ve Yasaklar

TTK geçici m. 13/1 ve GMT m. 4/1 uyarınca 17.04.2020 tarihi ile 30.09.2020 tarihine kadarki süreçte yapılacak genel kurul toplantılarında 2019 yılı hesap dönemine ilişkin olarak kâr dağıtım kararı almak isteyen ve istisna kapsamında sayılmayan sermaye şirketleri, 2019 yılı net dönem kârının⁴⁰ yalnızca %25'ine kadarının nakden dağıtımına karar verilebilmektedir. Görüleceği üzere bu düzenleme ile kanunen pay sahiplerinin kâr payı haklarına azami bir sınırlama getirilmiş olmaktadır⁴¹. Ayrıca bu sınırlamanın yanı sıra bu süreçte genel kurulun alacağı kâr payı dağıtım kararına, geçmiş yıl kârları (2018 veya daha eski dönemlere ait kârların)⁴² ve serbest yedek akçeler⁴³ konu edilemeyecektir. Bu düzenlemeyle geçmiş yıl kârlarının ve

⁴⁰ Net dönem kârı hakkında bilgi için yukarıda bkz. I. A.

⁴¹ Esasen ilgili kısıtlama yalnızca pay sahipleri için değil, TTK m. 339/2-f uyarınca şirket kârından menfaat sağlanması esas sözleşmede öngörülen kurucular (TTK m. 348) ile yönetim kurulu üyeleri (TTK m. 394) ve diğer kişiler TTK geçici m. 13 hükümde öngörülen kâr payı dağıtım kısıtlamasına tabidirler. Benzer yönde bkz. **Başaran Yavaşlar**, Funda: "Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtım Sınırlaması/Yasağı ve Buna Uyulmamasının Vergi Hukuku Bakımından Sonuçları", Vergi Sorunları Dergisi, S. 380, Mayıs 2020, s. 11.

⁴² GMT m.3/1-b uyarınca geçmiş yıl kârları, *geçmiş faaliyet dönemlerinde ortaya çıkan ve henüz diğer özkaynak hesaplarına aktarılmasına karar verilmemiş olan tutarları ifade etmektedir*. Ayrıca geçmiş yıl kârının kâr payı olarak dağıtım hakkında yukarıda bkz. I. A.

⁴³ GMT m.3/1-f uyarınca serbest yedek akçe, *kanuni yedek akçelerin sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşan kısmı ile kanun ve sözleşme gereği ayrılanlar*

serbest yedek akçelerin kâr dağıtımına konu edilmesi açıkça yasaklanmaktadır.

Söz konusu düzenleme 17.04.2020 ila 30.09.2020 tarih aralığındaki genel kurul toplantılarını kapsamına almaktadır. Bu nedenle 17.04.2020 tarihinden önce yapılmış ve 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı almış genel kurul toplantılarındaki kararlar hukuken geçerlidir, zira tarihi itibarıyla bu genel kurul kararı kanuni düzenlemenin kapsamı dışındadır. Ancak TTK geçici m. 13/2’de öngörülen özel düzenleme uyarınca, söz konusu kâr dağıtım kararı gereğince henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının %25’ini aşan kısma ilişkin ödemeler 30.09.2020 tarihinin sonuna kadar ertelenecektir⁴⁴. İlgili kanuni düzenleme “geçmişe etkili” bir hükmüdür. Bu düzenlemeyle kanun koyucu, şirketin kasasından nakit çıkışını engelleyerek şirket öz kaynaklarının korunmasını amaçlamaktadır⁴⁵. Söz konusu hükmün mefhumu muhalifinden anlaşılacağı üzere, pay sahiplerine yapılacak kâr payı ödemeleri tamamlanmış ise bu durumda kazanılmış hak söz konusu olacaktır ve aşkın kısmın iadesi gündeme gelmeyecektir⁴⁶.

GMT m. 4/3 hükmünde ise “...ile hesap döneminde zarar edilmiş olmasına karşın serbest yedek akçelerden dağıtım kararı alınmışsa henüz ödenmemiş kısma ilişkin tüm ödemeler birinci fıkrada belirtilen sürenin sonuna kadar ertelenir. Ertelenen ödemelere ilişkin olarak faiz tahakkuk ettirilmez.” denilmek suretiyle kanunda yer almayan bir hususa yer verildiği görülmektedir. İlgili düzenlemeye göre, 17.04.2020 tarihinden önce yapılan

dışında genel kurulca ayrılmasına karar verilen yedek akçelerden oluşmaktadır. Ayrıca serbest yedek akçeler ile kâr payı ilişkisi hakkında yukarıda bkz. I. A.

⁴⁴ Kâr payı alacağı, Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 147/b.4 gereği beş yıllık zamanaşımına tabidir. Bu alacağın muaccel olacağı tarih belirlenmişse bu tarihten, belirlenmemişse genel kurulun kâr dağıtımına karar verdiği tarihten itibaren beş yıllık zamanaşımı süresi işlemeye başlayacaktır. Bkz. **Kendigelen/Çonkar**, s. 220 vd.; TTK geçici m. 13/2 bakımından öngörülen erteleme nedeniyle, karar tarihi itibarıyla işlemeye başlayan zamanaşımı süresinin 30.09.2020 tarihine kadar duracağı ve bu tarihten itibaren tekrar işlemeye başlayacağı kanaatindeyiz. Benzer durum kâr payı avansı dağıtımını erteleyen GMT m. 4/4 hükmü içinde cari olacağı kanaatindeyiz. TTK geçici m. 13/2 hükmü açısından benzer görüş için bkz. **Dural**, H. Ali: “COVID-19 Salgını Nedeniyle Türk Ticaret Kanunu’na 7244 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 13. Madde ile Sermaye Şirketlerinde Kâr Dağıtımına Getirilen Sınırlamalar”, (*Geçici m. 13*), <https://blog.lexpera.com.tr/covid-19-salgini-nedeniyle-turk-ticaret-kanununa-eklenen-gecici-13-madde-ile-sermaye-sirketlerinde-kar-dagitimina-getirilen-sinirlamalar/> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

⁴⁵ Gerekçe TTK geçici m. 13.

⁴⁶ Aynı yönde bkz. **Başaran Yavaşlar**, s. 11.

genel kurul toplantısında 2019 hesap döneminde zarar edilmiş olmasına rağmen, serbest yedek akçelerden kâr payı dağıtım kararı alınmış, ancak ödeme henüz tamamlanmış ise tamamlanmayan kısmın ödemesinin 30.09.2020 tarihine kadar erteleneceği öngörülmektedir⁴⁷. Tebliğdeki düzenlemenin amacı, şirketin zarar ettiği bir dönemde serbest yedek akçelerden yararlanarak kâr payı dağıtımıyla şirketten nakit çıkışı olmasını engellemek ve şirket özvarlıklarını korumaktır. Bu bakımdan tebliğ, kanuni düzenlemenin amacına uygun bir düzenleme öngörmesine rağmen, ilgili hükmün “geçmişe etkili” olması böyle bir düzenlemenin kanunda düzenlenmesini gerekli kılmaktadır⁴⁸. Bu nedenle ilgili tebliğ hükmü, normlar hiyerarşisine aykırılık taşımaktadır. Bu hususların yanı sıra yine kanuni düzenlemede yer almayan bir husus, yine tebliğ ile düzenlenmiştir. Buna göre GMT m. 4/3’ün son cümlesinde, TTK geçici m. 13/2 ile tebliğin bu hükmü uyarınca ertelenen kâr payı ödemelerine faiz işletilmeyeceği öngörülmüştür.

GMT m. 4/1 uyarınca TTK m. 462 uyarınca iç kaynaklardan yapılacak sermaye artırımını bakımından TTK geçici m. 13 hükmünün uygulanmayacağı ifade edilmiştir. İç kaynaklardan sermaye artırımını, esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermayenin artırılmasıdır. Bu artırım yönteminde, şirketin malvarlığında gerçek bir artış olmamakta, yalnızca bilançoda malvarlığını oluşturan kalemler arasında yapılan bir muhasebe işlemiyle şirketin esas sermaye miktarı artmaktadır⁴⁹. Bu sebeple şirketin elde ettiği kârın sermayeye eklenmesine dair kararlar bakımından, TTK geçici m. 13 hükmündeki sınırlamalar söz konusu olmayacaktır. Kanuni hükümde de bu durumun aksine bir düzenleme öngörülmemiştir, ancak tebliğ ile ileride doğabilecek tereddütleri gidermek amacıyla ek bir açıklama yapılmıştır.

⁴⁷ Bu noktada bir hususu gerekir ki, 17.04.2020 tarihinden önce alınan kâr payı dağıtımının geçmiş yıl kârlarından ödenmesine karar verilmiş ise, söz konusu durum geçici m. 13 ve GMT m. 4 hükümlerinde açıkça yasaklanmadığı için, bu karar ve bu karara dayanılarak yapılan kâr dağıtımını ödemesi hukuken geçerli olacaktır. Henüz ödeme yapılmamışsa veya kısmen ödeme yapılmışsa, ödenmeyen kısımların ertelenmesi söz konusu olmayacaktır. Yönetim kurulu, genel kurulun bu kararını uygularken, kanuni düzenlemenin sınırlamalarını da gözetmelidir.

⁴⁸ Geçmişe etkili düzenlemelerin kanunla düzenlenmesi gerekliliği hakkında ayrıntılı bilgi için aşağıda bkz. II. B. 5. b.

⁴⁹ **Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, (*Sermaye Artırımı*), Güncelleştirilmiş 4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 195 vd.; **Bahtiyar**, s. 362.

TTK geçici m. 13/1 ve GMT m. 4/2 uyarınca 17.04.2020 ila 30.09.2020 tarihine kadarki süreçte yapılacak genel kurullarda, yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmesi açıkça yasaklanmıştır. Bu tarih aralığında hukuken geçerli şekilde yönetim kurulu, kâr payı avansı bakımından yetkilendirilemez. Ancak 17.04.2020'den önce yapılmış olan anonim şirket genel kurullarında yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi vermiş ise, verilen yetki hukuken geçerlidir ve bu yetkiye dayanarak yönetim kurulunun kâr payı avansı dağıtım yapmasının önünde kanuni bir engel bulunmamaktadır⁵⁰. Bununla birlikte GMT m. 4/4 hükmünde “*genel kurulca yönetim organına kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmişse, avans ödemeleri birinci fıkrada belirtilen sürenin sonuna kadar ertelenir.*” denilmek suretiyle kâr payı avansı hakkında geçici m. 13'te yer almayan bir düzenleme öngörülmüştür. Yukarıda belirttiğimiz ihtimal, tebliğ hükmü ile düzenleme altına alınmıştır. Her ne kadar hükümde genel kurul kararının zamanı hakkında net bir ifade yer almasa da bu kararın 17.04.2020 tarihinden önce yapılmış genel kurul toplantıları bakımından yönetim kuruluna verilen kâr payı avansı dağıtım yetkisi hakkında olduğunu düşünmekteyiz⁵¹. İlgili düzenlemeye göre 17.04.2020 tarihinden önce yapılan genel kurul toplantısıyla yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmişse genel kurul kararı geçerlidir. Ancak bu durumda yönetim kurulunca pay sahiplerine yapılacak avans ödemeleri, 30.09.2020 tarihine kadar ertelenecektir. TTK geçici m. 13/2 ile GMT m. 4/3'te yer verilen *henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa* gibi bir koşul bu hükümde öngörülmemiştir. Ancak kanaatimizce söz konusu erteleme henüz tamamlanmamış avans ödemeleri bakımından cari olmalıdır. Bu hüküm de “*geçmişe etkili*” bir nitelik taşımaktadır ve bu nedenle kanunda düzenlenmesi gerekirken ilgili hükmün tebliğ ile öngörülmesi, normlar hiyerarşisine aykırılık taşımaktadır⁵².

⁵⁰ Aynı yönde bkz. **Tiryaki**, Cüneyd M./**Çakır**, Rasim Can: “Geçici Madde 13 İle Getirilen Kâr Payı Dağıtım Sınırlaması Üzerine Ek Değerlendirme”, (*Geçici m. 13*), <http://www.ticaretkanunu.net/gecici-madde-13-ile-getirilen-kar-payi-dagitim-sinirlaması-uzerine-ek-degerlendirme/> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

⁵¹ GMT m. 4/3 hükmünde açıkça geçici m. 13 hükmünün yürürlük tarihinden önce kâr dağıtım kararı alınmış olması durumu özel olarak ele alınmaktadır. Bu hükmü takip eden GMT m. 4/4 hükmünde ise zaman bakımından bir belirleme yapılmamıştır, ancak kanaatimizce Bakanlık bir önceki bendi takiben m. 4/4 hükmünü düzenlemiş olması sebebiyle, bu hükmün 17.04.2020 tarihinden öncesindeki genel kurul kararı bakımından cari olmasını istemektedir.

⁵² Geçmişe etkili düzenlemelerin kanunla düzenlenmesi gerekliliği hakkında ayrıntılı bilgi için aşağıda bkz. II. B. 5. b.

TTK geçici m. 13 ve GMT hükümleri uyarınca, kâr payının hesaplanmasında esas alınacak finansal tablolara GMT m. 7 hükmüyle açıklık getirilmiştir. Buna göre kâr payının hesaplanmasında; finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenen standartlara uygun hazırlamak zorunda olanlar tarafından TTK m. 88'e göre hazırlanan, bunlar dışında kalanlar tarafından ise 213 sayılı Vergi Usul Kanununa (VUK) göre hazırlanan finansal tablolar esas alınacaktır. GMT m. 7/2 hükmünde ise dağıtılması öngörülen kâr payı tutarının, VUK'a göre tutulan kayıtlarda bulunan kâr dağıtımına konu kaynakların toplam tutarını aşamayacağı öngörülmüştür.

5. Anonim Şirketlerin Özvarlıklarının Korunması Açısından TTK Geçici Madde 13 Hükmü ile Kâr Payı Dağıtım Kararlarına Getirilen Sınırlandırmanın Yerindeliği

a. Kanuni Düzenlemenin Hukuki Nitelik Açısından Değerlendirilmesi

Bir hukuki ilişkinin tarafları bakımından aksi kararlaştırılmayan ve herkesin uyması zorunlu olan hükümlere “*emredici hükümler*” denilir⁵³. Bir hükmün emredici hüküm olup olmadığını tespit etmek için genellikle hükmün açık lafzına (sözüne) bakılır⁵⁴. Ancak bu her zaman yeterli olmaz ve lafzın, hükmün özü (ruhu) ile kontrol edilmesi, özellikle hükmün amacı ve korumaya çalıştığı menfaatlerin araştırılması gerekir. Toplumun menfaatini korumak amacıyla öngörülen *kamu düzenine* ilişkin hükümler, toplumun ahlaki değerlerini korumak amacıyla güden *genel ahlaka ilişkin* hükümler veya kişiliği korumaya yönelik yahut ekonomik, sosyal ya da fiziki durumları yüzünden *zayıfları koruma amacı güden* hükümler emredici hükümler-

⁵³ Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami: Medeni Hukuk, Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 22. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016, s. 86 vd.; Helvacı, Serap/Erlüle, Fulya: Medeni Hukuk, 4. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 16; Moroğlu, Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, (*Hükümsüzlük*), Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 148 vd.; emredici hükümler ilkesinin TTK'daki düzenleniş şekli, istisnaları ve sözleşme özgürlüğü ilkesiyle arasındaki ilişki hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Karasu, Rauf: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 45 vd.; Şehirli Çelik, F. H. (Kırca, İsmail/Manavgat, Çağlar): Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013, s. 160.

⁵⁴ Y. TD. 13.04.1962, E. 1961/3541, K. 1962/1671: “...bazı hallerde kanun koyucu bir hükmün amir hükümden olduğunu şüpheye yer bırakmayacak şekilde, hilafına bir kayıt ve şartın konmayacağını belirtmek suretiyle ifade etmiştir.” (Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 156, dn. 262).

dir⁵⁵. TTK geçici m. 13 hükmü, öncelikle TTK m. 1 uyarınca *ticari bir hükmüdür*. Bu ticari hükmün emredici mi yoksa tamamlayıcı bir hukuk kuralı mı olduğunun tespiti hükmün uygulanması açısından önem arz etmektedir.

TTK geçici m. 13 hükmünün lafzı itibariyle emredici nitelik taşıdığı aşıkardır. Söz konusu düzenlemede, 2019 yılı net dönem kârının dağıtımı bakımından bir sınırlama (kısıtlama) öngörülmüşken; geçmiş yıl kârları ile serbest yedek akçelerden dağıtım yapılmasına ve genel kurulca yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmesine yasaklama getirilmektedir. Bu noktada hükmün lafzı, özü ile kontrol edilmek istenir ve korumaya çalıştığı menfaatler ele alınırsa, bu düzenlemenin sözüyle ve özüyle emredici bir hüküm olduğunu ifade etmek mümkündür. Zira hükmün gerekçesine bakıldığında ilgili düzenleme, yeni koronavirüs (Covid-19) salgınının ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf edilebilmek amacıyla, ihtiyatlılık politikasının bir gereği olarak, şirket kaynaklarının nakit kâr dağıtımını yapılmak suretiyle azaltılmaması, şirketlerimizin mevcut öz kaynaklarının korunması⁵⁶ ve ilave finansman ihtiyacının doğmaması amacıyla öngörülmüştür⁵⁷. Bu hüküm, kanaatimizce toplumun menfaatini korumak amacıyla, kamu düzenini ilgilendiren salgın hastalığın ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini bertaraf etmek için tedbir amacıyla, şirketlerin malvarlığını koruyarak mali yapılarını güçlü tutmak ve dolayısıyla da şirketin pay sahiplerini, şirket alacaklılarını ve diğer menfaat sahiplerini korumak maksadıyla öngörülmüştür.

⁵⁵ **Oğuzman/Barlas**, s. 87 vd.; **Helvacı/Erlüle**, s. 16; **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 148 vd.

⁵⁶ Öz kaynak (*özsermaye*) ifadesi iktisadi bir terimdir ve pay sahiplerinin şirkete sermaye olarak getirdikleri sermaye payları ile şirketin dağıtılmayan kârlarının toplamından oluşan sermaye, başka bir ifadeyle şirketin toplam malvarlığı değerinden borçların düşürülmesiyle hesaplanan net varlıkları ifade etmektedir. Hükmün gerekçesinde bahsedilen şirketlerin özvarlık yapılarının korunması amacıyla, esasen şirketin sermayesinin ve hatta daha geniş bir ifadeyle şirketin malvarlığının korunmasının amaçlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Aynı yönde bkz. **Tiryaki**, Cüneyd/**Çakır**, Rasim Can: “*Ser-maye Şirketlerinin 2020 Yılı İçerisinde Alacakları Kar Dağıtım Kararlarının Akıbeti - Türkiye Ve Dünyadaki Genel Durum*”, (*Sermaye Şirketleri*), <http://www.ticaretkanunu.net/sermaye-sirketlerinin-2020-yili-icerisinde-alacaklari-kar-dagitim-kararlarinin-akibeti/> (Erişim Tarihi 03.07.2020); **Dural**, Geçici m. 13; **Başaran Yavaşlar**, s. 12 vd.; anonim şirketler hukukunda sermayenin korunması ilkesi yerine sermayeyi de içerisinde barındıran “*malvarlığının korunması ilkesinin*” esas alınması gerektiği yönünde bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 467, s. 316-317; **Sevi**, Ali Murat: *Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 74; **Çonkar**, M. Halil: *Anonim Ortaklıkta Aynı Sermaye, On İki Levha Yayıncılık*, İstanbul 2016, s. 14 vd.

⁵⁷ Gerekeç TTK geçici m. 13.

Böylelikle söz konusu gerekçelerden yola çıkarak TTK geçici m. 13 hükmünün emredici niteliğe haiz olduğu kanaatindeyiz. İlgili hüküm, emredici hüküm olması dolayısıyla, TTK'nın kâr payına dair m. 507 vd. düzenlenen diğer hükümlere göre öncelikli olarak uygulanacaktır. Ayrıca hükmün emredici niteliğe haiz olması, ilgili düzenlemeye aykırı genel kurul kararlarının geçerliliği açısından da önem taşımaktadır⁵⁸.

b. Zaman Bakımından Uygulanma Sorunları

Hukuk kurallarının zaman bakımından uygulama alanının belirlenmesi hangi hukuki ilişkilere uygulanacağına tespiti açısından son derece önemlidir. Genel olarak hukuk kurallarının bir süresi olmaz, ancak istisnai olarak ilgili hükmün yürürlük süresine yer verilebilir. Böyle bir durumda öngörülen sürenin dolmasıyla birlikte hukuk kuralı başka bir işleme gerek kalmaksızın yürürlükten kalkar⁵⁹. TTK geçici m. 13 hükmü süreli bir hükümdür ve ilgili düzenlemenin yer aldığı 7244 sayılı torba kanunun Resmî Gazete'de yayımlandığı tarih olan 17.04.2020'den itibaren 30.09.2020 tarihine kadarki sürede uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu kanun salgın hastalık nedeniyle olağanüstü koşullar altında düzenlendiği ve salgının bitiş süresi öngörülemediği için ilgili hükmün 30.09.2020 tarihinde sona erecek yürürlük tarihinin, Cumhurbaşkanı tarafından üç ay uzatılabileceği veya kısaltılabileceği öngörülmüştür. Hükümden anlaşılacağı üzere bu süre sadece bir kere uzatılabilecek ve uzatılma ihtimalinde dahi 30.12.2020 tarihinde düzenleme yürürlükten kalkacaktır. Ancak kanuni düzenlemeler yürürlükten kalkmış olsalar dahi, kendi yürürlük döneminde gerçekleşen hukuki ilişkilere, olaylara veya kazanılmış haklara uygulanmaya, etki etmeye devam edecektir⁶⁰. Bu nedenle ilgili düzenleme, kısa bir yürürlük süresine sahip olsa da bu süreçte alınan genel kurul kararları ve yönetim kurulu uygulamaları açısından açılacak davalara (genel kurul kararının butlanı, yönetim kuruluna karşı sorumluluk davaları vb.) uygulanmaya devam edecektir.

Kanuni düzenlemeler kural olarak, yürürlüğe girdikleri tarih ile yürürlükten kalktıkları tarih arasındaki sürede, meydana gelen olaylara ve ilişkilere uygulanırlar. Ancak yeni kanuni düzenlemenin eski kanun zamanında

⁵⁸ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi ve tartışmalar için aşağıda bkz. III. A. 1.

⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Sümer**, Haluk Hadi: Hukuka Giriş, Kavramlar ve Kurumlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 30-31.

⁶⁰ Bu duruma “*eski kanunun yeni kanun zamanında etkisini sürdürmesi*” veya “*kanunların yürürlük ötesi etkisi*” denilmektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Oğuzman/Barlas**, s. 81 vd.; **Ayan**, Mehmet/**Ayan**, Nurşen, Medeni Hukuka Giriş, 12. Bası, Seçkin, Ankara 2016, s. 84-85.

meydana gelmiş olaylara ve ilişkilere uygulanması da mümkündür ve bu duruma “kanunun geçmişe etkisi” (*makable şümülü*) denilmektedir⁶¹. Kanuni düzenlemelerin geçmişe etkili şekilde uygulanabilmeleri istisnai olup kanunda açıkça düzenlenmeleri gerekir⁶². TTK geçici m. 13/2 uyarınca 17.04.2020 tarihinden önce yapılmış olan genel kurullarda 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı alınmış ancak henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin ödemelerin erteleneceği ifade edilmiştir. Söz konusu kanun hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önceki olay ve ilişkilere uygulanacak olması sebebiyle, yalnızca belirtilen durumla sınırlı olmak üzere “geçmişe etkili” bir düzenleme niteliğine sahiptir.

Geçmişe etkililik istisnai olması sebebiyle, kanunda açıkça belirtilen hususların dışında kalan genel kurul kararları hakkında, bu hükmün geçmişe etkili şekilde uygulanmaması gerekir. Bu nedenle kanuni düzenlemenin yürürlük tarihinden önce, kâr dağıtım kararı alınmış ve pay sahiplerine dağıtım tamamlanmışsa bu hüküm uygulanmayacaktır. Yine aynı tarihlerde yapılmış bir genel kurul toplantısında geçmiş yıllara ait kârlardan ya da serbest yedek akçelerden kâr dağıtım kararı alınmış ise ilgili hüküm uygulanamaz. Benzer bir durum kâr payı avansı dağıtım bakımından da geçerlidir. Zira TTK geçici m. 13, kâr payı avansı için yönetim kuruluna yetki verilmesini 17.04.2020 ila 30.09.2020 tarihleri arasında yapılacak genel kurullar bakımından açıkça yasaklamış, 17.04.2020 tarihinden önceki döneme dair ayrıca bir düzenleme öngörmemiştir. Bu bakımdan 17.04.2020 tarihinden önce yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi veren genel kurul kararları hukuken geçerlidir⁶³.

⁶¹ **Oğuzman/Barlas**, s. 79; **Helvacı/Erlüle**, s. 13; **Sümer**, s. 33; Ayrıca geçmişe etkili kanunlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Baysal**, Başak: “Kanunların Zaman Açısından Yürürlüğü”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, İstanbul 2004, s. 476 vd.

⁶² **Oğuzman/Barlas**, s. 79 vd.; **Helvacı/Erlüle**, s.13; **Baysal**, s. 476 vd.

⁶³ GMT m. 4/4 hükmü de bu görüşümüzü destekler niteliktedir. Bu düzenlemeye göre genel kurul tarafından yönetim kuruluna verilen kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmişse, avans ödemelerinin 30.09.2020 tarihine erteleneceği düzenlenmiştir. Görüleceği üzere ilgili hükme göre söz konusu genel kurulun kararı hukuken geçerlidir, ancak bu karar üzerine yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilecek avans ödemeleri ertelenecektir. Tebliğ hükmünün eleştirisi hakkında yukarıda bkz. II. B. 4.; ayrıca bu noktada genel kurul kararının, Ticaret Bakanlığının duyuru tarihi (31.03.2020) ile TTK geçici m. 13 hükmünün yürürlük tarihi (17.04.2020) arasında kalan dönemde alınmış olması halinde, ilgili duyurunun bu kararın geçerliliğine etkisi sorunu gündeme gelebilir. Daha önce de belirttiğimiz üzere Ticaret Bakanlığı'nın duyurusunun genel kurul kararlarının geçerliliğine herhangi bir etkisi olmadığı, bu duyurunun yalnızca tavsiye niteliği taşıdığı

c. Anayasal Haklar Özelinde Değerlendirilmesi

Anonim şirketlerde kâr payı, Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca temel hak ve hürriyetlerden birisi olan mülkiyet hakkı kapsamındadır⁶⁴ ve TTK geçici m. 13'ün öngördüğü üzere genel kurulun 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşine kadar kâr dağıtım kararı alabileceği sınırlandırma, esasen şirketin mülkiyet hakkını sınırlandırmaktadır. Çünkü burada sınırlandırılan mülkiyet hakkı pay sahiplerinin değil, esasen şirketin mülkiyet hakkıdır. Genel kurulun kâr dağıtım kararı, şirket için *borçlandırıcı* bir işlemdir ve tasarruf işlemiyle alacaklı konumundaki pay sahiplerinin malvarlıklarına geçirilene kadar dağıtımı yapılacak kâr payı miktarı, şirketin malvarlığına aittir⁶⁵. TTK geçici m. 13 ile anonim şirketin genel kurul aracılığıyla malvarlığı üzerindeki mülkiyet hakkını kullanmasına, dolayısıyla üzerinde tasarruf edebilme yetkisine bir sınırlama getirilmiştir. Bununla birlikte TTK geçici m. 13/2 uyarınca kanuni düzenlemenin yürürlük tarihinden (17.04.2020) önce yapılmış bir genel kurul toplantısında alınan kâr dağıtım kararı üzerine, pay sahiplerine 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin yapılacak *ödemelerin ertelenmesi* ise pay sahiplerinin alacak haklarına bir sınırlama getirmektedir. Genel kurulun kâr dağıtımına karar vermesiyle birlikte pay sahiplerinin kâr payı hakları "*alacak hakkına*" dönüşmekte ve alacak haklarının, anayasal mülkiyet hakkı korumasından yararlanabilmesi için gelecekteki kazancın çoktan kazanılmış ya da icra edilebilir bir talep niteliğinde olması gerekmektedir⁶⁶. Bu bakımdan söz konusu düzenleme Anayasa m. 35 hükmü kapsamında hem anonim şirketin hem de pay sahiplerinin mülkiyet hakkının sınırlandırılması olarak değerlendirilebilecektir.

Anayasa m. 35 uyarınca mülkiyet hakkı yalnızca kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir. Sınırlandırılmasının sınırının tespiti için Anayasa m. 13'te belirtilen "*hakkın özüne dokunmama*" ve "*ölçülülük*" ilkelerinin dikkate alınması gereklidir. TTK geçici m. 13 hükmünü Anayasa m. 13 ve m. 35 hükümleri çerçevesinde değerlendirecek olursak, hükümde getirilen sınırlamaların öncelikle kanuni bir düzenleme ile getirildiği görülecektir.

görüşümüzü burada yinelemekte fayda görmekteyiz. Bu konuda farklı bir görüş için bkz. **Tiryaki/Çakır**, Geçici m. 13; **Tiryaki/Çakır**, Sermaye Şirketleri.

⁶⁴ **Kendigelen/Çonkar**, s. 209; **Tiryaki/Çakır**, Sermaye Şirketleri.

⁶⁵ **Kendigelen/Çonkar**, s. 209.

⁶⁶ Alacak hakkının güncel ve icra edilebilir nitelikte olması; diğer bir ifade ile koşula bağlı olmaması gereklidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Gemalmaz**, Burak: Mülkiyet Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-6, Avrupa İnsan Hakları Konseyi, Ankara 2018, s. 78.

Bunun yanı sıra hükmün gerekçesine bakıldığında da anlaşılacağı üzere tüm dünyayı etkisi altına almış olan salgın hastalık (COVID-19) döneminde sermaye şirketlerinin özvarlıklarını korumak ve tedbirli davranmak amacıyla kâr payı dağıtımına kısıtlama getirildiği için ilgili düzenlemenin kamu yararı⁶⁷ gözetilerek öngörüldüğü anlaşılmaktadır. TTK geçici m. 13'te öngörülen sınırlamalar, Anayasa m. 13 bakımından hakkın özüne dokunmamaktadır. Ancak ölçülülük ilkesi⁶⁸ açısından hükmün yerindeliği incelendiğinde, bazı sorularla karşılaşılmaktadır⁶⁹.

Ölçülülük ilkesi kapsamında TTK geçici m.13 incelendiğinde, kanuni düzenlemede öngörülen sınırlamalar ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin, diğer bir ifadeyle ölçülülük ilkesi çerçevesinde orantılılığın sağlamış olması gereklidir. TTK geçici m. 13'te kâr payı dağıtım miktarı (2019 yılı net dönem kârının %25'ine kadar) için azami bir sınır öngörülmüştür⁷⁰. Bu kısıtlamanın 30.09.2020'ye kadar sınırlı bir süreyle uygulanacağı ve bu sürenin Cumhurbaşkanı tarafından 3 ay süreyle uzatılıp kısaltılabileceği öngörülmüştür. Kanuni düzenlemenin yürürlük tarihinden önce alınmış genel kurul kararları bakımından ise alacak hakkında dönüşmüş kâr paylarının ödenmesi 30.09.2020 tarihine ertelenmiştir. Bu itibarla söz konusu sınırlamaların uygulama süresinin belli bir süreyle sınırlandırılmış olması ve tamamen bir kısıtlama öngörmek yerine azami bir orana kadar dağı-

⁶⁷ Kamu yararı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Gemalmaz**, s. 132 vd.; **Kendigelen/Çonkar**, s. 213-215.

⁶⁸ Ölçülülük ilkesi araç ile amaç arasındaki ilişkinin makul, ölçülü bir seviyede tutulması olarak tanımlanabilir ve içeriğinde şu üç alt ilkeyi barındırmaktadır: sınırlamada başvuru olan araç ile sınırlama amacının ölçüsüz bir oran içinde bulunmaması (*orantılılık*), sınırlandırmayı sağlayan aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye elverişli olması (*elverişlilik*) ve bu aracın sınırlama amacı açısından gerekli olması diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmaması (*gereklilik*) şeklinde ifade edilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Gözler**, Kemal: Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Cilt II, 2. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2020, s. 549 vd.

⁶⁹ Anayasal temel hak ve hürriyetlere bir müdahale söz konusuysa ve bu müdahale hukukilik testinden sonra meşru amaç testini de geçtiyse, müdahalenin kamunun çıkarları ve hakkı sınırlanan bireyin çıkarları arasında adil bir denge kurup kurmadığı yahut başvurucuya ölçüsüz ve aşırı bir külfet yüklenip yüklenmediği incelenecektir. Mülkiyet hakkına ilişkin uyuşmazlıklarının esastan çözümünde de genellikle bu aşamaya odaklanılmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Gemalmaz**, s. 6-7, 141 vd.; Ayrıca bkz. **Kendigelen/Çonkar**, s. 210-213.

⁷⁰ Kanuni düzenlemeden istisna tutulan şirketleri düzenleyen GMT m. 5 hükmünde, bazı şirketlerin dağıtabilecekleri kâr payına azami bir sınır (en çok 120 bin TL veya borç miktarına kadar gibi) getirildiği görülmektedir (GMT m. 5/1-a ve m. 5/2). Bu sebeple yukarıda belirtilen hususlar, GMT hükümleri için de geçerlidir. GMT hükümleri hakkında ayrıntılı bilgi için yukarıda bkz. II. B. 3.

tımın yapılabilecek olması amaç ve araç arasındaki dengenin sağlanması açısından uygundur. Ancak ilgili düzenleme ölçülülük ilkesiyle çelişen bazı önemli sorunları da bünyesinde barındırmaktadır. Nitekim anonim şirketlerin kâr dağıtımında aslında yalnızca bir önceki yıla ait kâr değil, geçmiş yıllara ait kârlar da dahil olmak üzere elde edilen tüm kâr dikkate alınır⁷¹. Böyle bir durumda 2019 yılında kâr elde etmeyen ve TTK m. 13 uyarınca geçmiş yıllardan elde ettiği kârı da dağıtamayan fakat ekonomik açıdan oldukça iyi durumda olan şirketlerin tüm kâr dağıtımları yasaklanmış olmaktadır. Bu durumda hüküm orantılı değildir. Ayrıca bu hüküm şirketler arasındaki dengeyi de bozmaktadır. Nitekim dağıtımına izin verilen oranın sadece 2019 yılı net dönem kârını esas alması yerine şirketin geçmiş yıllardan oluşan kârlarını da dikkate alarak genel durumuna göre belirlenmesi orantılılık açısından çok daha yerinde olurdu.

TTK geçici m. 13 ile kâr payına getirilen sınırlama, esasında her bir şirket açısından söz konusu amacı gerçekleştirmeye uygun, diğer bir ifadeyle ölçülülük ilkesi açısından elverişli bir araç değildir. Türkiye’de var olan sermaye şirketlerinin her biri farklı pay sahipliği yapısı ve farklı bir finansal yapıya sahiptir. Bu nedenle tek bir düzenleme ile sermaye şirketlerinin kâr payı dağıtımını kararlarına kısıtlama getirilmesi, aslında sermayenin şirkette kalmasını sağlarken dağıtılacak sermayeye ihtiyacı olan pay sahibi konumundaki birçok şirketin ve gerçek ve tüzel kişinin krizin etkilerine daha fazla maruz kalmasına neden olabilecektir. Türkiye’de pay sahipliği yapısı incelendiğinde görülecektir ki şirketler genelde aile şirketlerinden oluşmaktadır⁷². Küçük ölçekli aile şirketlerinde şirketin dağıttığı kâr payı, pay sahiplerinin temel gelir kaynağı olabilmektedir. Bu kârın dağıtılmasının yasaklanması durumundaysa, bu gelire ihtiyacı olan pay sahipleri zor durumda kalabilecektir. Piyasadaki küçük ve orta ölçekli şirketlerin birçoğu, grup şirketleri şeklinde organize olmaktadır ve tüm grubun işleyişi grup içerisinde gelir aktarımı yapılması şeklinde gerçekleşebilmektedir. TTK geçici m. 13 hükmüyle grup içerisinde kâr elde eden şirketlerin kâr dağıtımını sınırlandırılırken, ekonomik krizden etkilenen diğer şirketlerin ise finansal sıkıntı içerisine girmeleri gündeme gelebilecektir. Yine benzer şekilde holding çatısı altında organize olan büyük ölçekli şirketler açısından da kâr eden şirketin kârının, ekonomik krizden etkilenen ana şirkete aktarılması ve bunun zor

⁷¹ Kâr payı dağıtımı hakkında bilgi için yukarıda bkz. I. A.

⁷² **Eroğlu**, Muzaffer/**Ararat**, Melsa: “Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevlerinin Ayrılığı ve Türkiye’deki Geleneksel Yapılanmaların Şirket Performansına Etkisi”, 30 Haziran 2017, s. 9 vd.; https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3009739 (Erişim Tarihi 03.07.2020).

durumda olan diğer şirketlerin sermayesini güçlendirmek için kullanılması ihtiyacı gündeme gelebilir. Böylesi durumlar da kanuni düzenleme ile kâr dağıtımının sınırlandırılması beklenen pozitif etki yerine negatif etki yaratabilir ve bu nedenle de ulaşılmak istenen amaca yönelik elverişli bir araçtan söz edilemez. Bununla birlikte pandemi sürecinde bazı sektörlerdeki şirketler (elektronik alışveriş vb.) ise kârlılık oranlarını artırmıştır. Bu durumda elde edilen bu kârların şirketlerde âtil kalması yerine, dağıtılması yoluyla ekonomiye girdi olarak kullanılması ihtimali, ele alındığında bu müdahalenin ölçüsüz olduğu değerlendirilebilir.

Ayrıca kanunda öngörülen kâr payı dağıtım sınırlamasının, sermaye şirketleri tarafından arkasının dolanılması da mümkün görünmektedir. Pay sahiplerinin şirkete borçlanması yoluyla⁷³ veya şirketle başka sözleşme ilişkileri kurarak buradan bir kazanç elde etmeleri ya da pay sahiplerine aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olmaları sebebiyle ücret ödenmesi gibi formlerle şirketin özvarlıklarının dağıtılabilmesi mümkün olduğu için geçici m. 13 ile beklenen hedefe ulaşılamaması muhtemeldir.

Sermaye şirketlerinde ekonomik kararların alınması ve sürdürülebilirlik açısından her bir şirketin kriz karşısındaki durumunun değerlendirilmesi, iyi kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde şirketin yönetim kurulu ve yöneticilerinin görevidir⁷⁴. Bu durumda her bir şirketin yöneticisi özen yükümü kapsamında krizin etkilerini azaltmak için çaba harcamakla, gerekli tedbirleri almaya yükümlüdür. Nitekim her bir şirketin kendi özel durumuna göre başta şirketin menfaati olmak üzere pay sahiplerinin ve diğer menfaat sahip-

⁷³ Anonim şirketlerde pay sahibinin şirkete borçlanma yasağı TTK m. 358'de düzenlenmektedir. Hükmüne göre, pay sahipleri *sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe* ve *şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça* şirkete borçlanamazlar. İlgili hükümde öngörülen şirket kârına dair şart, şirketin kâr dağıtılabilme koşullarıyla benzerlik taşımaktadır. Kâr dağıtılabilmek için de şirket kâr elde etmiş olsa dahi, geçmiş yıl zararları karşılanmadan kâr dağıtımı yapılamaz. Bu şekilde hesap edilen kâra net dönem kârı denilir ve pay sahiplerine kâr payı net dönem kârından dağıtılır. Bu sebepten ötürü şirket elde ettiği yıllık net dönem kârını, TTK geçici m. 13 çerçevesinde kısıtlamalara tabi şekilde dağıtmak yerine, TTK m. 358'teki koşulları sağlayan pay sahiplerinin borçlanmasına imkân tanıyabilecektir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Bora**, Sevda: Şirkete Borçlanma Yasağı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 82 vd.

⁷⁴ Kurumsal yönetim ilkeleri hakkında ayrıntı için bkz. **Paslı**, Ali: Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, s. 13 vd.; **Eminoğlu**, Cafer: Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014, s. 14 vd.; **Eroğlu**, Muzaffer: "Payları Borsada İşlem Gören Halka Açık Şirketlerde Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yeni Sistem", Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 136, 2014, s. 31-71.

lerinin çıkarlarını düşünerek kararlar alınması, yöneticiler açısından önemli bir yükümlülüktür. Şirket özvarlıklarının korunması yalnızca kâr payının dağıtılıp dağıtılmamasıyla ilişkili bir durum olmayıp, şirketin işleyişindeki tüm süreçleri ilgilendiren bir durumdur ve bu nedenle pandemi sürecinde de şirketin yönetimini en iyi yönetim kurulu ve yöneticiler bilebilecek konumdadır. Ekonomik açıdan şirketin sürdürülebilirliği açısından en iyi kararın alınabilmesi için de yöneticilerin iş adamı kuralı (business judgment rule)⁷⁵ çerçevesinde takdir hakkını kullanabilecek esnekliğe sahip olmaları gerekir. Ayrıca şirketlerin sermayesinin ve özvarlıklarının korunmasını hedefleyen pek çok hüküm zaten TTK'da mevcuttur. Tüm bu hususlar birlikte ele alındığında genel kurulun kâr payı dağıtımının sınırlandırılması, şirket sermayesini ve özvarlıklarını korumak yerine bu dengeyi bozacak potansiyele sahiptir ve ölçülülük ilkesi açısından gereklilik koşulunu sağlamamaktadır.

TTK geçici m.13 hükmü ile anonim şirketin iradesini oluşturan genel kurul kararlarına doğrudan bir müdahale söz konusudur. Kâr payı hakkı, her ne kadar bir yönüyle vazgeçilmez nitelikte bir hak olsa da esasen genel kurulun iradesine bağlı (şarta bağlı) bir haktır⁷⁶. Anonim şirketin temel amacını ve pay sahiplerinin en önemli haklarından birisini oluşturan kâr payının dağıtımı için ortakların genel kurulda takdir yetkilerini kullanmaları gerekmektedir. Bu nedenle genel kurulun kâr dağıtımına karar vermediği hallerde, pay sahiplerinin kâr dağıtımını yapılmasını talep ettikleri davalarda Yargıtay, mahkeme tarafından genel kurulun yerine geçerek dağıtım kararı verilemeyeceğini ifade etmektedir⁷⁷. Bu duruma rağmen ortakların genel kurulda oluşturacağı iradeye, diğer bir ifadeyle genel kurulun takdir yetkisine TTK geçici m.13 hükmüyle bir müdahale söz konusudur. Bu açıdan ilgili düzenleme ölçülülük ilkesi çerçevesinde gereklilik koşulunu sağlamamakla birlikte, genel kurulun iradesine bu şekilde müdahale edilmesi sebebiyle

⁷⁵ İş adamı kuralı (business judgment rule) hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Kırca**, İsmail: "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu", BATİDER, C. XXII, S. 3, 2004, s. 85-96; **Yaşar Bozkurt**, Sevgi: Anonim Şirketlerde İş adamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulaması, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 129 vd.; **Özdemir**, Semih Sırrı: İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 117 vd.

⁷⁶ Bu konu hakkında yukarıda bkz. I. A.

⁷⁷ 11. HD. 21.03.2016, E. 2015/8238, K. 2016/3141: "...kâr payı dağıtılması konusunda karar vermeye genel kurulun yetkili olduğu, pay sahibinin kâr payına haksız müdahale edilmesi halinde kârın ödenmesinin mahkemeden talep edilmesine imkan sağlayacak yasal bir dayanak bulunmadığı.... gerekçesiyle, davanın reddine..."; 11. HD. 14.03.2016, E. 2015/6939, K. 2016/2769 (www.kazanci.com) (Erişim Tarihi 03.07.2020); aksi görüş için bkz. **Aydoğan**, s. 123 vd.

Anayasa m. 48’de düzenlenen sözleşme ve girişim özgürlüğüyle de çelişki içerisindedir. Sonuç olarak özellikle beklenmedik bir ekonomik krizden çıkabilmek için şirketlerin kaynak kullanımlarında esnek olabilmeleri oldukça önem taşırken, bu konuda esnek olamayan bir yapı öngörmek faydasından çok zarara sebep olabilecek niteliktedir. Bu nedenlerden ötürü anonim şirketler özelinde tüm sermaye şirketleri bakımından, TTK geçici m. 13 hükmünün amaca ulaşmak için kullanılabilir orantılı, elverişli ve gerekli bir araç olmadığı noktalarında Anayasa m. 13 ve m. 35 uyarınca mülkiyet hakkına ve m. 48 bakımından girişim ve sözleşme özgürlüğüne aykırılık taşınması yönünden tartışmaya açılacağı kanaatindeyiz⁷⁸.

TTK geçici m.13 ile sermaye şirketlerinin kâr payı dağıtım kararlarına sınırlama getirilmiştir. Bununla birlikte ilgili düzenleme tüm sermaye şirketleri için cari değildir, kamu iştiraki olan bazı şirketler kapsam dışında bırakılmıştır. Kanuni düzenlemeye göre *devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler* hakkında bu kanun hükmü uygulanmayacaktır. Sermaye şirketleri arasında neden bu şekilde bir ayırım yapıldığına dair bir açıklama kanunun gerekçesinde yer almamaktadır. Salgın hastalığın ekonomi üzerindeki etkilerinin ciddileşmesi halinde meydana gelebilecek bir darboğaz döneminde, kanunda belirtildiği şekilde kamu iştiraki olan şirketler tarafından kamuya kaynak aktarımı imkanının engellenmek istenmemesi, bu ayırımın nedeni olarak belki ileri sürülebilir⁷⁹. Ancak söz konusu düşünce dahi yapılan ayırımın haklılığını göstermemektedir, zira salgın hastalık da söz konusu ayırımın haklılığını kanıtlanma noktasında etkili değildir. Bu şekilde istisna tutulan bu şirketler ile onların pay sahipleri lehine haklı gerekçeleri olmayan bir menfaat sağlandığı görülmektedir. Böylece kamu iştiraki olan şirketler ilgili sınırlamadan istisna tutulurken, özel teşebbüs niteliğindeki diğer şirketlerin bu sınırlamalara tabi olmaları Anayasa m. 10’da düzenlenen eşitlik ilkesine⁸⁰ aykırılık taşımaktadır.

⁷⁸ Aynı yönde bkz. **Akın**, Kâr Payı Dağıtımı; **Başaran Yavaşlar**, s. 12-13.

⁷⁹ *Tiryaki ve Çakır*, yukarıda belirtilen gerekçeyi ileri sürmelerine rağmen TTK geçici m. 13’te yapılan ayırımın, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin çok cüzi miktarlarda pay sahibi oldukları ve kalan payların özel sektöre ait olduğu sermaye şirketleri açısından bu düzenlemenin açık bir adaletsizlik oluşturacağını belirtmektedirler. Söz konusu görüş için bkz. **Tiryaki/Çakır**, Sermaye Şirketleri.

⁸⁰ Anayasa m. 10 kapsamında herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmektedir. Eşitlik ilkesi gereğince herhangi bir nesnel ve makul dayanağı olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunulmaması gereklidir. Bu

Ayrıca kanuni düzenlemenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenleyen GMT'nin 5. hükmünde, özel teşebbüs niteliğindeki bazı şirketlerin de hükmün uygulamasından istisna tutulmalarına imkân tanınmaktadır. Bu durumda kamu iştiraki olan şirketler kanuni düzenlemenin kapsamından doğrudan istisna tutulurken, özel teşebbüs niteliğindeki şirketler bakımından ise yalnızca belli koşulları taşıyanlara bu istisnadan yararlanma imkânı getirilmiştir⁸¹. Ancak bu hükümde de bazı pay sahiplerinin bazı alacaklılarını korumak amacıyla Anayasa m. 10'da düzenlenen eşitlik ilkesini zedeleyici nitelikte birtakım düzenlemelere yer verilmektedir. Bu hüküm uyarınca sermaye koyma borcundan kaynaklı olan alacaklılar, kredi sözleşmesinden kaynaklı alacaklılar gibi bazı alacaklıların özel olarak korunduğu görülmektedir⁸². Kanaatimizce sermaye alacaklısı veya kredi borcu alacaklısı ile diğer alacaklılar arasında ayırım yaratılmasının açıklanabilir bir gerekçesi yoktur. Yukarıda belirttiğimiz gerekçeler doğrultusunda hem kanuni düzenlemenin hem de tebliğ hükümlerinin, Anayasa'ya aykırılık açısından bazı noktalarda tartışmalar yarattığı kanaatindeyiz. Bu nedenlerden ötürü kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle, “*dava yolu*” (*soyut norm denetimi*) veya “*itiraz yolu*” (*somut norm denetimi*) kullanılarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması mümkündür⁸³. Ticaret Bakanlığı tarafından ülke çapında uygulanmak üzere çıkarılan GMT hükümleri hakkında, ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da dava açılması gerekir (2575 sayılı Danıştay Kanunu m. 24/1-c).

konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Karan**, Ulaş: “Bireysel Başvuru Kararlarında Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik İlkesi”, *Anayasa Yargısı Dergisi*, C.32, 2015, s. 237, 248 vd.

⁸¹ Ayrıntılı bilgi için yukarıda bkz. II. B. 3

⁸² Örneğin şirketin pay sahiplerinden mal veya hizmet sağlamış bir kişi veyahut pay sahibinden kira alacaklısı olan bir kişi, TTK geçici m. 13 uyarınca kar dağıtımına alacağı sınırlandırıldığı için ekonomik açıdan zor duruma düşen pay sahibinden borçlarını tahsil edemeyecektir. Fakat aynı koşullar altında GMT m. 5/1-b ve c hükmüne göre pay sahibinin sermaye koyma borcundan kaynaklı alacaklıları ve yine pay sahibinin kredi borcundan kaynaklı alacaklı konumundaki bankalar, bu hüküm uyarınca diğer alacaklılara nazaran korunmuş olmaktadır. Zira ilgili tebliğ hükmü ile borçlu konumdaki pay sahiplerinin şirketleri kâr payı kısıtlamasından muaf tutulacağı için pay sahipleri kâr paylarını alabilecek ve yalnızca hükümde geçen borçlular borçlarını ödeyebileceklerdir.

⁸³ **Gözler**, s. 749; *Başaran Yavaşlar*, makalesinde TTK m. 13 hükmünün anayasaya aykırılık taşıyacak mahiyetteki noktalarına değindikten sonra, böyle bir düzenlemenin Anayasa Mahkemesi önüne geldiğinde, mahkemenin bu düzenlemeyi Anayasa m. 48/2 anlamında “*milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını*” sağlayacak bir tedbir olarak değerlendirmesinin ihtimal dahilinde olduğunu belirtmiştir. İlgili görüş için bkz. **Başaran Yavaşlar**, s. 13 ve dn. 18.

d. Vergisel Boyutu Açısından Değerlendirilmesi

Vergi hukuku bakımından anonim şirketler belirli bir faaliyet dönemi sonunda elde ettikleri kâr üzerinden 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) uyarınca kurumlar vergisi ödemekle mükelleftirler. Bu vergi miktarı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden pay sahiplerine kâr payı dağıtımı söz konusu olmakta ve pay sahipleri de kendilerine dağıtılan kâr payı üzerinden 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK) gelir vergisi ödemekle yükümlü tutulmaktadır⁸⁴. Bununla birlikte şirket kâr dağıtmama kararı olarak, dağıtılmayan kârları sermayeye ekleyebilir veya şirket bilançosunda öz sermayenin bir unsuru olarak “geçmiş yıl kârları” hesabında biriktirebilmektedir. Bu durumlarda şirketin ve pay sahiplerinin herhangi bir vergisel yükümlülüğü gündeme gelmemektedir⁸⁵. Bu nedenlerden ötürü genellikle şirketler (özellikle de kurumsallaşmamış şirketler) elde ettikleri net dönem kârını ve/veya geçmiş dönemlere ait kârı dağıtmak yerine, şirket bünyesinde tutulmasına karar vererek kârı dağıtmamayı bir çeşit vergiden kaçınma yolu olarak görmektedirler⁸⁶.

TTK geçici m. 13 hükmünde sermaye şirketlerinin kâr dağıtımı için azami bir sınır öngörülmüş ve geçmiş yıllara ait kârlar ile serbest yedek akçelerden dağıtım yapılamayacağı emredici bir şekilde düzenlenmiştir. Böylelikle uygulamada çoğu şirketin vergiden kaçınmak amacıyla aldıkları kâr dağıtmama kararlarına, ilgili düzenlemeyle ne yazık ki meşru bir zemin kazandırılmakta ve kötü niyetli uygulamalara açık bir alan yaratılmaktadır⁸⁷.

⁸⁴ **Ateşagaoglu**, Erdem: Vergi Hukuku Bakımından Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, s. 261 vd.; TTK geçici m. 13’ün öngördüğü kâr payı sınırlamasına uyulmamasının vergi bakımından sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Başaran Yavaşlar**, s. 9 vd.

⁸⁵ GVK m. 94/6. b-i’nin parantez içi hükmünde “kârın sermayeye eklenmesi kâr dağıtımı sayılmaz” denilmek suretiyle, dağıtılmayarak sermayeye ilave edilen kârlar vergilendirmeye konu edilemezler. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Ateşagaoglu**, s. 214 vd.; **Korhan, Gökhan/Ak**, Emrah: “Vergi Kanunları Açısından Geçmiş Yıl Karları ve Vergilendirilmesi Hususunda Mevcut Sorunlar”, (*Geçmiş Yıl Kârları*), <http://www.alomaliye.com/2014/03/04/vergi-kanunlari-acisindan-gecmis-yil-karlari-ve-vergilendirilmesi-hususunda-mevcut-sorunlar/> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

⁸⁶ Şirketlerin kâr dağıtımını yapmayıp bunu ilgili hesapta bekletmeleri veya sermayeye eklemeleri, ilk bakışta sermayenin güçlenmesi açısından olumlu gibi gözükse de belli bir seviyeden sonra öz kaynakların aşırı şişmesine sebep olmaktadır. Bkz. **Korhan/Ak**, Geçmiş Yıl Kârları.

⁸⁷ Kötü niyetli uygulamalara örnek olarak uygulamada sıklıkla karşılaşıldığı üzere, dağıtılmayan kâr geçmiş yıl kârları hesabına aktarılmakta ve pay sahiplerine gizli kâr dağıtımı yapılarak stopajdan kaçılmaktadır. Bu durum vergi ziyana yol açmakta, şirketin öz kaynaklarının fiili durumla paralellik göstermemesine ve bilançonun yanıltıcı olmasına neden olmaktadır. Bkz. **Korhan/Ak**, Geçmiş Yıl Kârları.

Ekonomik açıdan sıkıntılı günlerin yaşandığı pandemi sürecinde, şirketlerin özvarlıklarını korumayı amaçlayan bu düzenleme, amacını gerçekleştirmekten oldukça uzak görünmektedir. Ayrıca kâr dağıtım kararıyla birlikte devlete ödenmesi gereken vergilerin de bu düzenleme nedeniyle ödenememesi devletin vergi kaybını gündeme getirmektedir.

e. TTK'ya Müdahale Açısından İncelenmesi

TTK hükümleri özel hukuk hükümleri üzerine kurulmuş ve sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde kural olarak kişilerin özgür iradelerine göre hareket etmelerine dayanan bir sistem öngörmektedir. Nitekim bütün şirketler özünde sözleşme ilişkileri üzerine kurulmuştur. Bu ilişkide daha en başta şirket sözleşmesi oluşturulurken ortakların sözleşme serbestisine göre hareket etmeleri ve esas çerçevesinde ilişkilerini düzenlemeleri esastır. Ancak ticaret şirketleri ve özellikle de ekonominin temelinde yer alan sermaye şirketleri bakımından sözleşme serbestisi ilkesinin sınırsız bir şekilde uygulanması söz konusu değildir. Bu ilkeyi sınırlandıran pek çok emredici ve tamamlayıcı hükme TTK'da yer verildiği görülmektedir. TTK sitemindeki düzenlemelerin temel amacı, anonim şirketin işleyişi için etkin bir düzenleme sistemi kurmak ve bununla birlikte bu işleyişte zayıfları korumaktır. Diğer bir deyişle TTK düzenlemelerinin asıl hedefi, tüm katılanlar arasında dengeli bir işleyişi sağlamak ve güçlü olanlar karşısından zayıfların korunmasını sağlamaktır. Bu yapılırken oluşturulan sistemin bir bütün halinde değerlendirilmesi oldukça önem taşımaktadır. Bu nedenle de TTK'nın emredici ve tamamlayıcı hükümlerinin bir bütün halinde, birbirleriyle bağlantılı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu dengenin bozulması gerek kanun tarafından kurulan sisteme gerekse de sözleşme serbestisi ilkesi gereği esas sözleşme, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarıyla her bir şirketin özelinde oluşturulan şirketin işleyişine önemli zararlar verebilir.

TTK geçici m. 13 hükmü her ne kadar yalnızca sermaye şirketlerinin kar dağıtımına ilişkin ve kısa bir süre için öngörülmüş olsa da anonim şirketlere dair tüm hükümlerin uygulanmasına ilişkin etkiler doğurabilecek niteliktedir. TTK'nın anonim şirketlere dair hükümleri incelendiğinde esas sözleşmenin düzenlenmesi sırasında kuruculara, daha sonra sözleşmede değişiklik yapılması durumunda ise genel kurula emredici hükümlere uymak koşuluyla esasen oldukça önemli serbestlikler tanınmıştır. Bu hususlardan en önemlisi esas sözleşmeyle imtiyaz oluşturulmasıdır (TTK m. 478). İmtiyaza konu edilebilecek hususlardan birisi de kâr payı imtiyazıdır ve bu imtiyazla bazı pay sahiplerine kâr payından imtiyazlı yararlanma hakkı verilmektedir. TTK geçici m. 13 hükmüyle ise birlikte kâr payı dağıtımına sınır getirilmiştir.

ve bu durum imtiyazlı pay sahipleri bakımından oldukça önem taşımaktadır. Ancak kanuni düzenleme ve GMT hükümlerinde imtiyazlı pay sahiplerinin durumu hakkında özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Görüldüğü gibi ilgili düzenleme öngördüğü kısıtlama ile aslında önemli bir sorun yaratmaktadır.

TTK'da öngörülen birçok hükmün genel amaçlarından birisi de pay sahiplerini ve azınlık pay sahiplerinin haklarının korunmasıdır. Türkiye'de ortaya çıkan en önemli uyuşmazlıklardan birisi şirketin kâr ediyor olmasına rağmen, çoğunluğun genel kurulda aldığı kâr dağıtmama kararlarıyla azınlığı zor durumda düşürmesidir. İşte kar dağıtımını sınırlayan TTK geçici m. 13 çoğunluk karşısında azınlıkta kalan pay sahiplerini, özellikle de kriz ortamında maddi kaynağa ihtiyacı olan pay sahiplerini daha da zor durumda bırakabilecek niteliktedir.

TTK'nın anonim şirketler hükümlerinde sermayenin korunması ilkesine çok geniş bir şekilde yer verilmektedir. Birçok hükümde sermayenin korunmasına yönelik anonim şirkete ve yönetim kuruluna yükümlülükler yüklenmiştir. TTK'daki sermayenin korunmasına yönelik ve emredici nitelikte olan hükümlerin yanında yönetimin, şirket sermayesinin ve öz kaynaklarının korunması için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır. Sermayenin şirkete getirilmesi aşamasından şirketin faaliyetlerini yürütmeye başlaması ve son bulması aşamasına kadar ki tüm süreçte pek çok sermayeyi koruyucu hüküm bulunmaktadır. Bütün bu hükümler iç içe geçmiş olup birbirini destekleyici niteliktedir. TTK'da genel kurulun kâr dağıtım kararının sınırlarına ilişkin mevcut hükümleri de sermayenin korunması ilkesi amacına yönelik olarak öngörülmüştür⁸⁸. Hal böyle iken mevcut hükümlerle öngörülen sınırlamaların, şirketin özvarlıklarının korunması amacıyla tekrar sınırlandırılması faydadan çok, oluşabilecek muhtemel sorunlar nedeniyle zarara neden olabilir.

Ekonomik kriz zamanlarında TTK, SerPK ve kurumsal yönetim ilkelere göre hareket edilmesi önem arz etmektedir. Aslında son yıllarda kurulmaya çalışılan modern şirketler hukuku sistemi bu kriz zamanlarında şirketlerin iyi yönetilmesi hedefiyle kurgulanmaktadır. Unutulmamalıdır ki iyi yönetilen şirketler tüm topluma fayda sağlayacağı için kamusal menfaat de sağlayacaktır. Bu nedenle de TTK geçici m. 13 ile kâr dağıtımının sınırlandırılması yaratacağı uyuşmazlıklar ve sorunlar ile elde edilmesi düşünülen menfaatlerden daha fazla soruna neden olabilecek niteliktedir.

⁸⁸ Ayrıntılı bilgi için yukarıda bkz. I. A.

Kanaatimizce kar dağıtım kararının bu şekilde sınırlandırılması özel hukuk ilkeleri üzerine kurulmuş şirketler hukuku sisteminin dengesini bozacağı için getiriş amacına ulaşmaktan uzak olduğu gibi, TTK ile kurulmuş dengeyi de zedeleyeceği için yaratacağı sorunlarla şirketlere ve pay sahiplerine zarar verecek niteliktedir.

III. TTK GEÇİCİ MADDE 13 VE TEBLİĞ HÜKÜMLERİNE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

A. Aykırılığın Genel Kurul Kararının Geçerliliğine Etkisi

1. Genel Kurul Kararının Butlanması

Anonim şirket genel kurul kararlarının, şirketin bütün ilişkilerini kapsayan doğrudan veya dolaylı etkilerini gösterebilmeleri için hukuken mevcut ve geçerli olmaları gereklidir. Bu kararların mevcudiyeti için gerekli olan şekli şartlar ile içerik bakımından geçerlilik şartları, kanun koyucu tarafından şirketin, azınlığın, şirket alacaklılarının ve müstakbel pay sahiplerinin hak ve çıkarları ile kamu düzeninin diğer gerekleri göz önünde bulundurularak kanun hükümleriyle belirlenmiştir⁸⁹. Kararların meydana gelişi veya içeriği açısından kanununa, kanunun emredici hükümlerine, esas sözleşmeye veya kamu düzenine ya da dürüstlük kuralına aykırılık taşımaması gerekir, aksi halde bu kararlar hukuken sakatlanırlar ve bu sakatlık, ihlal edilen hukuk kuralının niteliğine göre iptal edilebilirlik (TTK m. 445-446), butlan (*kesin hükümsüzlük*) (TTK m. 447 ve TBK m. 27), yokluk veya askıda hükümsüzlük şeklinde meydana gelebilir⁹⁰.

TTK geçici m. 13 hükmünün yürürlük süresi içinde bu hükme aykırı şekilde alınan genel kurul kararı hukuken sakattır. Belirttiğimiz üzere ilgili düzenleme emredici niteliğe haiz bir ticari hükümdür⁹¹ ve kanunun emredici hükümlerine aykırı genel kurul kararlarının, TBK m. 27/1 ve TTK m. 447 uyarınca butlan veya TTK m. 445'te düzenlenen "*kanuna aykırılık*" sebebiyle iptal edilebilirlik açısından değerlendirilmesi gerekir. Zira kanun her emredici hükmüne aykırılık, her zaman butlana neden olmaz⁹². Butlan

⁸⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 23 vd.

⁹⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 23 vd.; Kırcı, İsmail/Şehirli Çelik, F. H./Manavgat, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku, C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2016, s. 1 vd.

⁹¹ Hükmün emredici niteliği hakkında yukarıda bkz. II. B. 5. a.

⁹² Emredici hükümlere aykırı genel kurul kararlarının hükümsüzlük türünün tespiti için hükmün niteliğine bakılmalıdır. Moroğlu, emredici hükümleri, kesin emredici ve nispi emredici hükümler olmak üzere ikiye ayırmaktadır. *Kesin emredici hükümler*, doğrudan

sebepleri, genel bir hüküm niteliğinde TBK m. 27’de düzenlenmiş ve bu itibarla kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan genel kurul kararlarının batıl olduğu kabul edilmiştir. Ticari emredici hükümler özelinde düzenlenen ve TBK m. 27/1’i teyit eden TTK m. 1530/1 hükmünde, ticari hükümlerle yasaklamış bulunan işlemlerin ve şartların, aksine özel bir hüküm olmadıkça batıl olacağı yinelenmektedir⁹³. Bu genel butlan sebepleri anonim şirketlerin genel kurul kararlarına ilişkin olarak özel ve somut bir düzenleme şeklinde TTK m. 447’de düzenlenmiş ve genel kurulun, pay sahiplerinin kanunen vazgeçilmez nitelikteki temel haklarını (*genel kurula katılma, asgari oy ve dava hakkı vb.*) sınırlandıran veya ortadan kaldıran, pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarının kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran veya anonim şirketin temel yapısını bozan ya da sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararlarının batıl olduğu ifade edilmiştir⁹⁴.

doğruya kamu düzenine ve çıkarlarına ilişkin bulunan, uyulması ve uygulanması hiçbir suretle pay sahiplerinin arzu ve takdirlerine bağlı olmayan hükümlerdir. Anonim şirketin temel niteliklerine ya da şirket alacaklılarının çıkarlarının ve sermayenin korunmasına ilişkin bulunan hükümler kesin emredici nitelikte kabul edilmektedir ve bu hükümlere aykırı kararlar butlanla sakattır. Bununla birlikte pay sahiplerinin özel çıkarlarını koruyan (*nisbi emredici*) hükümlere aykırı kararlar ise iptale tabidir. Bu bakımdan TTK m. 447/1-a ve b bentlerinde sayılan pay sahiplerinin haklarını kaldırmayan, sınırlamayan ve somut, münferit bir olayda bir defalık ihlal eden genel kurul kararlarının iptal edilebilir kararlar olduğu belirtilmektedir. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 63 vd., 150-155; **Karasu**, s. 73 vd.; **Korkut**, Ömer: 6102 Sayılı TTK’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı, Karahan Kitabevi, Adana 2012, s. 102-103, 109; aksi yönde görüş olarak **Kırca**, TTK m. 447’de sayılan hususlardan herhangi birinin ihlalinin münferit veya sürekli nitelik taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın aykırılığın butlan yaptırımına tabi olduğunu, özellikle de anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunmasına ilişkin emredici hükümlere aykırı olan her genel kurul kararının butlanla sakat olacağını belirtmektedir. Bu hususların dışında kalan, münhasıran mevcut pay sahiplerinin çıkarlarını koruyan emredici hükümlerin ihlalinin ise iptal sonucunu doğuracağını ifade etmektedir. Bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 74-78 vd.; TTK m. 447 ve TBK m. 27 anlamında emredici hükümler haricinde kalan TTK hükümlerine aykırılığın TTK m. 445 uyarınca iptale tabi olacağı yönünde bkz. **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, N. 722e, s. 597 ve N. 733, s. 601.

⁹³ **Kaya**, Arslan (**Ülgen**, Hüseyin/**Helvacı**, Mehmet/**Kendigelen**, Abuzer/**Nomer Ertan**, Füsün): Ticari İşletme Hukuku, 4. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 112-113; **Sayın**, Hediye Bahar: Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 65.

⁹⁴ Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümleri kesin emredici hükümlerdendir ve bu nedenle de TTK m. 447/1-c bendinde bu hususlara aykırı genel kurul kararlarının kesin olarak batıl olacağı öngörülmüştür. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 63 vd., 155-157; 11. HD. 26.06.1978, E. 2647, K. 3428: “...*kamu*

İptal edilebilirliği düzenleyen TTK m. 445 hükmünde ise kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açılabilceği düzenlenmiştir⁹⁵. Bu anlamda TTK geçici m. 13 hükmü incelendiğinde, bu düzenleme sermaye şirketlerinin özvarlıklarının korunması amacıyla şirketin kâr payı dağıtımını sınırlandırarak, esasen salgının ülke ekonomisi üzerindeki etkilerini azaltmaya çalışan ve böylelikle kamunun yararını gözeten, kamu düzenine ilişkin emredici niteliğe haiz ticari bir hükümdür. Bu sebeplerden ötürü kamu düzenine ilişkin olarak, emredici nitelikte sermayenin korunması amacıyla düzenlenen bu hükmüne aykırı şekilde alınan genel kurul kararlarının, TTK m. 447/1-c bendine aykırılık sebebiyle butlanla sakat (kesin hükümsüz) olacağı kanaatindeyiz⁹⁶. TTK geçici m. 13 bakımından butlana yol açacak aykırılık halleri; geçmiş yıl kârları ve/veya serbest yedek akçelerden kâr dağıtımını yapılması ya da genel kurulun yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi vermesidir. Bu hususlar kanuni düzenlemede kesin olarak yasaklanmıştır ve bu hükümlere aykırı kararlar kesin hükümsüzdür. 2019 yılı net dönem kârının yalnızca yüzde 25'ine kadar dağıtım yapılabileceği kısıtlamasına aykırılık taşıyan genel kurul kararları bakımından ise *kısmi butlan* gündeme gelebilecektir⁹⁷.

Butlan, bir hukuki işlemin kurucu unsurları tamam olmakla birlikte, genel geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek önemde bulunanların gerçekleşmemiş olması sebebiyle ilgili hukuki işlemin batıl olmasıdır⁹⁸. TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık nedeniyle batıl olan genel kurul kararı, alındığı tarihten itibaren geçersizdir ve kararı, geçersiz kılmak için bir dava açılması veya beyanda bulunulmasına ihtiyaç yoktur; zira kendiliğinden hükümsüzdür. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 106 uyarınca hukuken korunmaya değer güncel bir yararı olan herkesin bu geçersizliği bir süreye bağlı olmaksızın ileri sürebilmesi ve kararının hükümsüz-

düzenine ilişkin ve emredici nitelikte olan bu hükümlere aykırı olarak alınan...kararları mutlak olarak geçersizdir. Bu geçersizliğin saptanması için açılacak davada TTK'nun 381 inci (6102 sayılı TTK m. 445) maddesindeki üç aylık süreyi ve koşulları aramaya gerek yoktur.” (Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 156 ve dn. 261). Bu hüküm sınırlı sayı (numerus clausus) niteliği taşımamakta, belirtilen nedenlere benzer durumlar da butlan nedeni olarak kabul edilmektedir. Bkz. Kırcı (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2/2, s. 50 vd.; Karasu, s. 80-86; Bahtiyar, s. 200 vd.

⁹⁵ İptale tabi genel kurul kararları hakkında ayrıntı bilgi için bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 189 vd.; Kırcı (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2/2, s. 54 vd.; Bahtiyar, s. 203 vd.

⁹⁶ Aynı yönde görüşler için bkz. Dural, Geçici m. 13; Başaran Yavaşlar, s. 14-15.

⁹⁷ Kısmi butlan hakkında aşağıda bkz. III. A. 2.

⁹⁸ Oğuzman/Barlas, s. 223.

lüğünün tespiti için dava açılabilmesi mümkündür⁹⁹. TTK geçici m. 13 hükmüne aykırı kâr dağıtım kararının genel kurulda oybirliği ile alınması ihtimalinde, pay sahipleri karara muhalefet etmemiş olsalar dahi, iptal davasından farklı olarak, butlanın tespitini isteyebilirler ve bu durum davanın kabulüne engel olmayacaktır¹⁰⁰. Pay sahipleri dışında batıl kararı uygulamak durumunda kalacak olan yönetim kurulu veya münferiden kurul üyeleri, bunların dışında şirket alacaklıları ve hatta Ticaret Bakanlığı, hukuken korunmaya değer güncel bir yararın bulunması şartıyla butlanın tespiti davası açılabilmesi mümkündür¹⁰¹. Salgın hastalık dönemine özgü olarak öngörülmuş geçici m. 13 hükmüne aykırılığı öğrenen Ticaret Bakanlığı, genel kurul kararının butlanının tespitini mahkemeden isteyebilecektir.

2. Genel Kurul Kararlarının Kısmi Butlanı

Emredici ticari hüküm niteliğindeki TTK geçici m. 13 hükmü, 17.04.2020 ila 30.09.2020 tarihleri arasında yapılacak genel kurul toplantılarında 2019 yılına ait net dönem kârının yalnızca yüzde yirmi beşine kadarının dağıtımına karar verilebileceğini öngörerek, kâr dağıtımını bakımından üst bir sınır getirmiştir. Bu bakımdan genel kurulda kanunen öngörülen en

⁹⁹ Halka kapalı şirketlerde ilgili kararın butlanının ileri sürülmesi için azami bir süre söz konusu değilken, HAAO'lar için SerPK m. 92/1-b hükmü uyarınca Sermaye Piyasası Kurulu'nun açacağı butlanın tespiti davası beş yıllık zamanaşımı süresine tabi kılınmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 289-290; Ayrıca butlanın tespiti davası yerine genel kurul kararının iptali davası açılmış olsa bile, hâkim davada butlanı re'sen gözetecek ve onun gereklerine göre karar verecektir. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 175, 180-181; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 272 vd.

¹⁰⁰ Bu noktada tek sınır, TMK m. 2 uyarınca hakkın kötüye kullanılmasıdır. Yargıtay kararlarında, genel kurulda karara olumlu oy veren pay sahibinin, aslında butlanın varlığını bilmesine rağmen menfaati icabı uzun süre ses çıkarmayıp, hesaplayamadığı bir sonuç gerçekleştiğinde kararın butlanını talep etmesi halini hakkın kötüye kullanımı olarak değerlendirmektedir. Bkz. 11. HD. 17.02.2003, E. 8620, K. 1197 (**Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 185); **Bahtiyar**, s. 203.

¹⁰¹ Butlanın tespiti davasını pay sahipleri, yönetim kurulu veya münferiden kurul üyeleri, yöneticiler, iflas idaresi, alacaklılar, intifa hakkı sahipleri, tahvil sahipleri, bağımsız denetçi, bankalar açısından Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurumu, Ticaret Bakanlığı ve hatta rakipler dahi hukuken korunmaya değer güncel bir yararı olmak kaydıyla açabilirler. Hukuki yarar şartı, özellikle üçüncü kişilerin açacakları butlanının tespiti davasında önem taşır, zira pay sahipleri, yönetim kurulu ve münferiden yönetim kurulu üyelerinin açtıkları tespit davalarında, peşinen bu kişilerin hukuki yararının bulunduğu kabul edilir. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 176-177; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 272-273; **Korkut**, s. 182 vd.

yüksek sınırı aşacak şekilde kâr payı dağıtım kararının alınması ihtimalinde, kanaatimizce TTK m. 1530/1 hükmü uyarınca kısmi butlan gündeme gelmeli ve kâr dağıtım kararı azami sınıra kadar hukuken geçerli, bu sınırı aşan aşkın kâr dağıtımına ilişkin kısmı ise batıl olarak kabul edilmelidir¹⁰².

Bir hukuki işlemin yalnızca bir kısmını geçersiz sayarak, geriye kalan hükümleriyle ayakta tutmaya “kısmi butlan” denilir. Bu durum, hukuki işlemdeki sakatlığın sadece bir kısma özgü olduğu ve diğer kısmı geçerli saymanın tarafların farazi arzusuna uygun düştüğü durumlarda söz konusu olmaktadır¹⁰³. Esasen sözleşmeler bakımından TBK m. 27/2’de öngörülen kısmi butlanın, diğer hukuki işlemler bakımından da uygulanabileceği ve bu nedenle çok taraflı bir hukuki işlem niteliğindeki anonim şirket genel kurul kararları açısından da kıyasen uygulanabileceği kabul edilmektedir¹⁰⁴. Ancak benzer bir düzenlemeyi ticari hükümler özelinde öngörmesi sebebiyle TTK m. 1530/1 hükmünün, anonim şirket genel kurul kararları bakımından uygulanması gerekir. Bu hükme göre kanunun veya yetkili makamların kabul ettiği en yüksek sınırı aşan sözleşmeler belirtilen en yüksek sınırdan yapılmış sayılacak, edimlerin aşkın ve geçersiz olan kısmından hareketle sözleşmenin tamamıyla batıl olduğu iddiası ileri sürülemez (bu halde TBK m. 27/2’nin ikinci cümlesi uygulanmayacaktır) ve aşkın kısmın ifa edilmiş olması halinde hata ile yapılmış olup olmamasına bakılmaksızın iade istenebilecektir¹⁰⁵. Görüleceği üzere ilgili düzenleme özellikle olağanüstü durum-

¹⁰² Aynı yönde görüş için bkz. **Dural**, Geçici m. 13.

¹⁰³ **Oğuzman/Barlas**, s. 229; **Kırkbeşoğlu**, Nagehan: Türk Özel Hukukunda Kısmi Hükümsüzlük, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul 2010, s. 49, 145; **Sayın**, s. 65.

¹⁰⁴ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 173; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 276; **Kırkbeşoğlu**, s. 86-89 vd.; benzer şekilde yönetim kurulu kararları bakımından da uygulanabileceği yönünde bkz. **Sayın**, s. 65.

¹⁰⁵ TTK m. 1530/1 hükmünün gerekçesinde hükmün amacı açıklanmamış, yalnızca eTK m. 1466’nın tekrarı olduğu belirtmiştir. Mülga hükmün gerekçesine göre, savaş veya olağanüstü hallerde ekonomik birtakım nedenlerle belirli bazı mallar veya ödenecek paralar hakkında en yüksek sınır öngörülebileceği, bu durumda en yüksek sınırı aşan işlemlerin yalnızca sınırı aşan kısmının hükümsüz sayılarak işlemin, bu hükmün koruma amacına uygun olarak en yüksek sınırdan yapılmış olduğu kabul edilecektir. Bkz. TBMM Adliye Encümeni Mazbatası, 6762 Sayılı TTK Gerekçesi, s.426-427 (<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d10/c012/tbmm10012083.pdf>) (Erişim Tarihi 03.07.2020); 11.HD. 23.5.1978, E. 1978/2652, K. 1978/2717: “...buradaki amaç, ekonomik sıkıntı içinde bulunan tarafın bunun etkisi ile en yüksek haddi aşan edada bulunmayı kabul etmesini önlemek ve böylece ekonomik hayatın ölçülü ve düzenli bir şekilde cereyanını temin etmektir. Bundan dolayıdır ki; yasa koyucu, butlan hükmünün mutlak şekilde uygulanmasını, korunmak istenen tarafın menfaatine uygun bulmamış ve en yüksek haddin aşılması halinde mukavelenin ancak en yüksek had üzerinden yapılmış

larda zayıf olan tarafı korumak adına, yalnızca bazı malların fiyatlarına sınırlama getirilmesinden değil, ödenecek para borçları bakımından da sınırlama öngörülebileceğini ve bu şartlar altında işlemlerin en yüksek sınırdan yapıldığını kabul ederek ayakta kalmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu nedenle ilgili düzenleme, pandemi sürecinde ekonomik sıkıntıların önlenmesi amacıyla öngörülen TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık taşıyan genel kurul kararları bakımından uygulama alanı bulmalıdır. Burada doğrudan zayıf tarafın korunması söz değilse de şirketlerin sermayesinin korunması vasıtasıyla dolaylı olarak şirket alacaklılarının korunması söz konusudur.

Genel kurul kararları bakımından kısmi butlanın söz konusu olabilmesi için en temel şart genel kurulun kararının meydana getirdiği sonuçların bölünebilmesidir¹⁰⁶. Bu duruma örnek olarak, yönetim kurulu üyelerinin en çok üç yıl için seçilebileceklerini düzenleyen TTK m. 362 hükmü verilmekte ve azami süreyi aşacak şekilde alınan genel kurul kararının bölünerek, kanunen kabul edilen azami süre bakımından kararın geçerli sayılacağı, aşkın süreye dair kısmının ise butlanla sakat olacağı ifade edilmektedir¹⁰⁷. TTK geçici m. 13 bakımından öngörülen, 2019 yılına ait net dönem kârının yalnızca % 25'ine kadarının dağıtımına karar verilebileceği sınırlandırmasına aykırı şekilde aşkın kâr dağıtım kararı alınması halinde ise bu genel kurul kararı bölünecek ve azami sınıra kadar olan kısmı bakımından kâr dağıtım kararı geçerli olurken, kararın aşkın miktara ilişkin kısmı ise batıl olacaktır¹⁰⁸. Bu sonucun kabulü hükmün öngörülme amacıyla uyum sağlamaktadır. Böylelikle kararın tamamının batıl olmasına nazaran, yalnızca aşkın kısmı batıl kılarak, şirket ve pay sahipleri arasındaki menfaatler dengesini sağlamak ve her iki taraf açısından da daha az zarar verici bir çözüm ortaya koymaktadır.

Kısmi butlanı, ilgili genel kurul kararının butlanının tespiti amacıyla açılan davada hâkim takdir edecektir¹⁰⁹. Aslında tespit davalarında mah-

sayılacağı esasını kabul etmiştir..." (Kırkbeşoğlu, s. 176, dn. 65, s. 196 vd.); Kaya(Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Nomer Ertan), s. 112-113; Sayın, s. 65.

¹⁰⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 173; Kırkbeşoğlu, s. 83 vd.

¹⁰⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 174; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2/2, s. 276; Kırkbeşoğlu, s. 177; bu konuya dair örnekler için bkz. Kaya (Ülgen/Helvaci/Kendigelen/Nomer Ertan), s. 113; Kırkbeşoğlu, s. 296 vd.

¹⁰⁸ TTK geçici m. 13'e aykırı şekilde geçmiş yıl kârları veya serbest yedek akçelerden kâr dağıtımını yapılmasına yönelik kararlar ya da yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi veren kararlar, nitelik itibarıyla bölünemezler ve bu nedenle haklarında TTK m. 1530/1 uygulanamayacak ve tamamen batıl olacaklardır. Bkz. yukarıda III. A. 1.

¹⁰⁹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), C. 2/2, s. 276.

keme, davayı ya kabul eder ya da reddeder, ancak emredici hükümle öngörülen azami sınırlar bakımından TTK m. 1530/1 hükmünü göz önünde bulundurarak genel kurul kararının kısmi butlanına karar verilebilecektir.

3. Geçersiz Kâr Dağıtım Kararı Üzerine Haksız Dağıtılan Kârın İadesi Davası

TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık sebebiyle butlanla sakat olan genel kurul kararı, belli bir sürenin geçmesi veya geçersizliğe yol açan olgunun sonradan ortadan kalkmasıyla, başka bir ifadeyle ilgili hükmün yürürlükten kalkmasıyla birlikte geçerli hale gelmeyecektir. Bu batıl karara dayanarak yönetim kurulu tarafından pay sahiplerine yapılan kâr dağıtım işlemi de hukuken geçersiz olacak ve dağıtılan *haksız kârın* iadesi gerekecektir¹¹⁰. Haksız şekilde dağıtılan kârın iadesi bakımından TTK m. 512’de özel bir hüküm öngörülmüştür. Buna göre haksız yere ve kötü niyetle kâr payı veya hazırlık dönemi faizi alan pay sahipleri, bunları geri verme yükümlülüğü altındadır. Bu hüküm uyarınca iade borcunu doğuran şartlar: (1) pay sahiplerinin kötü niyetle haksız kâr dağıtım kararı almaları¹¹¹, (2) kâr payı yönetim kurulunca dağıtılmış olmalı ve (3) kâr dağıtımına ilişkin genel kurul kararı mahkemece iptal edilmiş yahut yok hükmünde ya da kesin hükümsüz olmalıdır¹¹².

TTK geçici m. 13 hükmüne aykırı genel kurul kararı bakımından haksız kârın iadesinin mümkün olup olmadığına bakıldığında, pay sahiplerinin kötü niyetle, diğer bir ifadeyle kâr dağıtım kararının kanunun emredici hükmüne aykırı olduğunu bilerek veya bilebilecek durumda olarak hareket etmeleri gerekmektedir¹¹³. Salgın hastalık sürecine özgü olarak öngörülmüş, TTK’ya

¹¹⁰ Oğuzman/Barlas, s. 227.

¹¹¹ Kötü niyetin tespitinde TMK m. 3 uyarınca iyiniyet karinesi ele alınmalıdır. İyiniyet, “durumun gerektirdiği tüm özeni gösterdiği halde, bir hakkın kazanılmasına veya başka bir hukuki sonucun gerçekleşmesine ilişkin bir engelin varlığının farkında olmamak” şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman/Barlas, s. 251-261.

¹¹² TTK m. 512’nin uygulanabilmesi için öğretilde *Tekinalp*, pay sahiplerinin haksız ve kötü niyetle, genel kabul gören muhasebe ilkelerine uymaksızın düzenlenen bilançooya göre kâr dağıtımına karar vermelerini ve genel kurul kararının bu sebeple iptal edilmiş olmasını şart olarak aramaktadır. Ancak genel kurul kararının başka bir sebeple batıl olması halinde ise, burada pay sahipleri kötü niyetli olmasa dahi iade yükümlülüğünün doğacağını belirtmektedir. Çünkü TTK m. 512’de öngörülen kötü niyet, kârın haksız olmasıyla bağlantılıdır. Bkz. *Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)*, N. 915a, N. 915b, N. 918, s. 704; haksız kârın iadesi hakkında ayrıca bkz. *Bilgin*, s. 95-96; *Canözü*, s. 148; *Geçgel*, s. 91.

¹¹³ Bu konuda *Tekinalp*, kötü niyetle alınan kâr dağıtım kararının batıl olduğunu, bu yolda oy kullanan pay sahiplerinin de iyi niyetli olmadıklarını belirtmektedir. Örneğin, genel kurul çoğunluğunu oluşturan pay sahiplerinin bilançonun kanuna uygun olmadığını bil-

emredici ticari bir hüküm olarak eklenmiş bu düzenlemenin pay sahiplerinin bilmemesi veya bilebilecek durumda olmamaları hayatın olağan akışına uygun değildir. Bu nedenle genel kurulda kâr dağıtım kararını geçici m.13'e aykırı şekilde alan pay sahiplerinin, kanunu bilmediklerini ileri sürerek, iyi niyet iddialarının dikkate alınmayacaktır. TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılığı sebebiyle kesin hükümsüz olan genel kurul kararına dayanılarak yapılan kâr dağıtımı da haklı bir sebebe dayanmadığı için haksız kâr olarak nitelendirilecek ve böyle bir karara dayanarak yönetim kurulu tarafından dağıtımı yapılan haksız kârın TTK m. 512 uyarınca iadesini gündeme gelecektir¹¹⁴.

TTK geçici m. 13'e aykırılık sebebiyle açılacak TTK m. 512'deki iade davası, anonim şirket adına yönetim kurulu tarafından, kâr payını alan pay sahipleri ve intifa hakkı sahiplerine karşı açılacaktır¹¹⁵. Davada haksız şekilde dağıtımı yapılan kâr miktarı ve iade zamanına kadar işlemiş faizin ödenmesi talep edilecektir. Açılacak bu iade davası, haksız kâr dağıtımı sonucu paranın alındığı tarihten itibaren beş yıllık zamanaşımına tabidir (TTK m. 512/2).

B. Aykırılığın Tespiti ve Yaptırımı

TTK geçici m. 13'e aykırı şekilde kâr dağıtım kararı alan ve/veya dağıtım yapan anonim şirketlerin tespitinin nasıl, kimler tarafından yapılacağı ve kanuna aykırılığın butlan dışında bir yaptırımı olup olmadığı önemli bir sorundur. Bu bakımdan Ticaret Bakanlığı ile ticaret sicili açısından konunun incelenmesi önem taşımaktadır.

1. Ticaret Bakanlığı'nın Denetim Yetkisi ve Yaptırım

Ticaret Bakanlığı'nın ticaret şirketleri üzerindeki TTK m. 210 hükümünden kaynaklı denetim yetkisinin bu aşamada değerlendirilmesi gerek-

melerine rağmen karar almaları halinde, genel kurul kararının iyi niyetle alınmadığını ifade etmektedir. Bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 915a ve N. 918, s. 704; **Canözü**, s. 146.

¹¹⁴ TTK geçici m. 13 hükmü açısından haksız kârın iadesinin vergisel sonuçları hakkında bkz. **Başaran Yavaşlar**, s. 15-16.

¹¹⁵ Tasfiye aşamasında tasfiye memurları, iflas durumunda ise iflas yönetimi de ilgili davayı açabilecektir. Alacaklıların ise kural olarak bu davayı açma hakları yoktur, ama iflas yönetiminin talep hakkını alacaklılara devredebilme imkânı bulunmaktadır (İİK m. 245). Ancak öğretide bu davada iadesi talep edilecek kârın şirkete verilmesi koşuluyla, alacaklıların da iade davası açabilecekleri ileri sürülmektedir. Bu konudaki tartışmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, N. 918, s. 704 ve N. 921, s. 705; **Canözü**, s. 150-151.

mektedir. İlgili düzenlemeye göre ticaret şirketlerinin, TTK kapsamındaki işlemleri, Ticaret Bakanlığı'nca denetime tabidir. Yapılacak denetimin ilkelere ve usulü ile denetime tabi işlemlere dair Bakanlık tarafından "*Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik*" çıkarılmıştır¹¹⁶. İlgili yönetmelik m. 4 uyarınca Bakanlıkça yapılacak denetimin amacı; ticaret şirketlerinin TTK'ya ve TTK'ya dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere uygun işlem yapmalarını sağlamak olarak belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda ise Bakanlıkça ticaret şirketlerinin kuruluşundan sona ermesine kadar gerçekleşen tüm işlemlerinin TTK'ya ve TTK'ya dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere uygunluğunun denetleneceği, uygunsuzlukların giderilmesi için rehberlik edileceği, cezai sorumluluğu tespit edilenlerin ise yetkili makamlara, hukuki sorumluluğu tespit edilenlerin de genel kurul gündemine alınıp görüşülmek üzere şirketin yönetim organına bildirileceği öngörülmüştür. Görüleceği üzere Bakanlık, TTK ve ona dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere uygunluğu denetler, uygunsuzlukları tespit eder ve düzeltilmesi için şirketlere rehberlik eder. Bu denetimin yaptırım yönü olarak ise Bakanlık, doğrudan hukuki veya cezai bir yaptırım uygulamaz, onun yerine denetim sonunca cezai sorumluluğu olanları ilgili makamlara, hukuki sorumluluğu olanları ise genel kurulda değerlendirilmek üzere şirketin yönetim kuruluna bildirir. Bu nedenle TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık halinde de Bakanlığın, bu şirketlere uygulanabileceği adli veya idari bir yaptırım söz konusu değildir¹¹⁷. Fakat Bakanlık, TTK gerekli şartlar oluşması halinde m. 210/3 uyarınca bazı koşullar altında bu şirketler hakkında fesih davası açma yetkisini kullanabilecektir.

TTK geçici m. 13'te kâr payı dağıtımı hakkında öngörülen sınırlamalara uyulup uyulmadığını Ticaret Bakanlığı, TTK m. 210 ve Yönetmelik m. 5/1-f, k ve l bentleri uyarınca denetleyebilecektir. Denetim sonucunda Yönetmelik m. 9/1-a bendine göre hazırlanacak teftiş raporu ile kanuni sınırlamaya veya yasaklamalara aykırı şekilde kâr dağıtım kararı alan anonim şirketler tespit edilebilecek ve bu şirketlere önerilerde bulunulabilecektir. Ticaret Bakanlığı, Yönetmelik m. 5/1-g uyarınca yönetim kurulunun da sorumluluğuna, görev ve yetkilerine yönelik işlemler hakkına denetim yapma

¹¹⁶ RG. 28.08.2012, S. 28395.

¹¹⁷ **Tiryaki/Çakır**, Geçici m. 13; bu konuyu cezai sorumluluğu düzenleyen TTK m. 562 hükmündeki adli ve idari para cezaları yönünden değerlendirecek olursak, söz konusu düzenleme yalnızca denetime engel olunması haline özgü olarak bir yaptırım öngörmektedir. Denetime engel olunmadığı, gerekli belgelerin denetim yetkililerine verildiği durumlarda, kanuna aykırı şekilde karar alan şirketlere herhangi bir yaptırım uygulanması mümkün değildir.

yetkisine sahiptir. Bu hükümden yola çıkarak TTK geçici m. 13/2'e göre kanunun yürürlük tarihinden önce, kanuni sınırlamayı aşacak şekilde kâr dağıtım kararı almış ancak henüz dağıtımına başlamamış veya yalnızca kısmi ödeme yapmış anonim şirketlerin, kanuni sınırı aşan kısma ilişkin ödemeleri kanunen ertelenmesine rağmen, yönetim kurulu tarafından bu yasaklamaya aykırı şekilde kâr dağıtımını yapıldığını, Bakanlık tespit edebilecektir. Belirtmemiz gerekir ki burada genel kurulun hukuken geçerli bir şekilde aldığı kâr dağıtım kararı söz konusudur, ancak kanunen öngörülen sınırı aşan ödemelerin ertelenmesi gerekirken, yönetim kurulunun kusurlu davranışı neticesinde kanuna aykırı bir dağıtım yapılmaktadır. Bu durum yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553 uyarınca hukuki sorumluluğunu gündeme getirecektir. Yönetmelik m. 4 uyarınca Bakanlık, hukuki sorumluluğu doğan yönetim kurulu üyelerinin genel kurul gündemine alınıp görüşülmesini isteyebilecektir.

TTK m. 210/3 hükmünde ise Ticaret Bakanlığı'na bazı koşullar altında ticaret şirketleri hakkında fesih davası açma yetkisi tanınmıştır. TTK m. 210/3 hükmü "*kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde veya bu yönde hazırlıklarda ya da muvazaalı iş ve faaliyetlerde bulunduğu belirlenen ticaret şirketleri hakkında, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, bu tür işlem, hazırlık veya faaliyetlerin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içinde fesih davası açılabilir*" şeklinde bir düzenleme içermektedir. Konumuz itibariyle salgın hastalık süreci ve süreçte ekonomi için ihtiyatlılık politikası çerçevesinde, tedbir amacıyla öngörülen kanun hükmünün kamu düzenine ilişkin olduğu söylenebilir. Bu durumda kamu düzenine ilişkin olan TTK geçici m. 13 hükmüne aykırı şekilde kâr dağıtım kararı alan ve/veya bunu uygulayan yahut TTK m. 358 hükmü uyarınca ortakların şirkete borçlanması yoluyla söz konusu yasağı dolanan işlemler yapan anonim şirketler hakkında, Bakanlığın m. 210/3 uyarınca fesih davası açması mümkündür¹¹⁸. Bununla birlikte sermaye şirketlerinin özvarlıklarının korunması ve bu süreçte finansal yapılarının zarar görmemesi, bu kanun hükmü ile ulaşılmak istenen esas amaç iken, bu amaca ulaşmak için araç olarak TTK m. 210/3 hükmünün kullanılması uygun olmayacağı, amaç ile araç arasında önemli bir çelişki yaratacağı kanaatindeyiz¹¹⁹.

Bu noktada Ticaret Bakanlığı'nın Bakanlık Temsilcisi vasıtasıyla genel kurulun kanuna aykırı kâr dağıtım kararını denetlemesi gündeme gelebilir.

¹¹⁸ Aynı yönde bkz. **Dural**, Geçici m. 13; **Başaran Yavaşlar**, s. 14.

¹¹⁹ Aynı yönde bkz. **Tiryaki/Çakır**, Sermaye Şirketleri; **Tiryaki/Çakır**, Geçici m. 13.

Ancak Bakanlık Temsilcisi, tüm genel kurul toplantılarına değil, BTY m. 32 uyarınca sayılan hususlara ilişkin genel kurul toplantılarına katılmak zorundadır. Kâr payı dağıtımını ilgili hüküm içerisinde yer almadığı için, ancak Bakanlık Temsilcisinin katılımı zorunlu olan hususların da görüşüleceği bir genel kurul toplantısında kâr dağıtım kararı alınırsa temsilcinin bu durumdan haberi olabilir. Bunun dışında TTK geçici m. 13 hükmünün arkasını dolanmak için sermaye azaltımı gibi bazı kararların alınması halini tespit edebilir. Ancak söz konusu durumlarda Bakanlık Temsilcisi yalnızca tespit ettiği hukuka aykırılıkları ve usulsüzlükleri, genel kurul toplantı tutanağına geçirtilir ve ilgililerle birlikte bu tutanağı imzalar (BTY m. 34). Bunun dışında ilgili kararın alınmasına engel olma veya şirkete yaptırım uygulama gibi bir yetkisi bulunmamaktadır.

2. Ticaret Sicili Açısından Kanuna Aykırılığın Denetimi

Bir hususun ticaret siciline tescil edilebilmesi için öncelikle bu hususun tescil edilebilir nitelikte olması gerekir. Tescile tabi hususlar hakkında ise TTK ve TSY'de tek ve genel bir hüküm öngörülmemiştir. Tescili gereken hususlar, TTK başta olmak üzere, diğer kanuni düzenlemeler ile TSY'de ayrıca ve özel olarak gösterilmektedir. TTK m. 32 ve TSY m. 34 uyarınca ticaret sicil müdürünün önemli görev ve yetkilerinden biri olan inceleme görevi, yalnızca tescile tabi hususları kapsamaktadır. Bununla birlikte ticaret sicil müdürü inceleme görevi kapsamında öncelikle şekli bir inceleme gerçekleştirerek tescili talep edilen hususların tescile tabi olup olmadıklarını tespit etmekte, tescile tabi olan hususlar hakkında ise maddi inceleme aşamasına geçerek kanuna uygun şekilde tescil işlemlerini gerçekleştirmektedir¹²⁰.

Anonim şirketlerde genel kurul kararlarının tamamı tescile tabi değildir. Tescile tabi olan genel kurul kararları genel itibariyle esas sözleşmeyi değiştiren, yönetim kurulu atanmasına ilişkin, genel kurul iç yönergelerinin onaylanması, sermayenin artırılması veya azaltılması gibi kanunda ve mevzuatta açıkça sayılan hallerdedir¹²¹. Genel kurulun kâr dağıtım kararı (*ve benzer şekilde yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmesi kararı*) ise söz konusu niteliklere sahip bir karar değildir, bu nedenle tescil ve ilana tabi değildir¹²². Bu nedenle anonim şirket tarafından TTK geçici m.

¹²⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 358; Demirel, Duygu: Ticaret Sicili, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 111, 156 vd.

¹²¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s.359; tescili zorunlu olan anonim şirket genel kurul kararları hakkında örnek bir sayım için bkz. Demirel, s. 139 ve dn. 467.

¹²² Akın, Kâr Payı Dağıtım; Başaran Yavaşlar, s. 14.

13'e aykırı bir kâr dağıtım kararı alınmış olması ihtimalinde, ilgili kararı içeren genel kurul tutanağının noterce onaylanmış bir suretini yönetim kurulu, derhal ticaret sicil müdürlüğüne teslim edecek ve yalnızca tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususların tescil ve ilanını talep edecektir (TTK m. 422/2). Kanuna aykırı kâr dağıtım kararı, tescil ve ilana tabi bir husus olmadığından dolayı, yönetim kurulu bu hususun tescilini talep edemez ve TTK m. 32 uyarınca ticaret sicil müdürü veya memuru, bu kararın kanunun emredici hükümlerine uygun olup olmadığı noktasında maddi bir inceleme gerçekleştiremez. Bu nedenle sicil müdürünün, aşkın kâr dağıtım kararının kanunun emredici hükümlere aykırılığını tespit ederek, tescil ve ilandan imtina etmesi söz konusu değildir, zira bu karar belirttiği üzere tescile tabi değildir¹²³.

TTK m. 422/2 uyarınca noterce onaylanmış genel kurul toplantı tutanağının kendisine teslimiyle birlikte ticaret sicil müdürü, genel kurul toplantı tutanağını şirket hakkında tutulan dosyaya kaldırarak muhafaza edecek ve TTK m. 35 hükmü uyarınca toplantı tutanağını ilgililerin incelemesine açık tutacaktır. Bu anlamda tescile tabi olmayan genel kurul kararlarının, şirket sözleşmesine ve kanunun emredici hükümlerine uygun alınıp alınmadığını sicil müdürünün incelemesi söz konusu değildir (TTK m. 32/3; TSY m. 34)¹²⁴. Bu nedenle ticaret sicil müdüründen, kanuni görev ve yetkilerini aşacak şekilde tescile tabi olmayan bu kararı maddi incelemeye tabi tutması beklenemez¹²⁵. Bu nedenle TTK geçici m. 13 hükmüne uygunluk denetiminin ticaret sicil müdürlüğü aracılığıyla sağlanması olanaklı değildir.

Ticaret sicil müdürü veya memuru, yetkilerini aşacak şekilde ilgili hükme aykırılığı tespit ederek kanuna aykırı kâr dağıtım kararını içeren genel kurul toplantı tutanağını teslim almak istemez yahut aynı genel kurulda tescile tabi bir karar söz konusu ise o hususun tescilini gerçekleştirmez ise sicil müdürlüğünün bu kararına karşı TTK m. 34 uyarınca, kararın tebliğinden itibaren sekiz gün içinde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine itiraz edilebilir. Ayrıca sicil müdürlüğünün bu kararı, açıkça TTK m. 35 uyarınca açıklık ilkesine aykırılık

¹²³ Genel kurulun kâr payı dağıtım kararı tescil ve ilana tabi değildir, ancak ilgili kararın butlanının tespitine dair mahkeme kararının, TTK m. 450 uyarınca yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ettirilmesi ve şirketin internet sitesine koyulması gereklidir. Bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 358; **Demirel**, s. 138, dn. 466.

¹²⁴ Maddi inceleme yükümlülüğü hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Demirel**, s. 160, 163 vd.

¹²⁵ Kâr payı dağıtım kararının tescile tabi olduğu, bu bakımdan ticaret sicil müdürü tarafından incelenerek, hukuka aykırılık sebebiyle tescil talebinin reddedileceği görüşü için bkz. **TÜRMOB**, Mevzuat Sirküleri; **Pekdiñer/Yılmaz**, Ticaret Bakanlığı Duyurusu.

teşkil edecektir ve ticaret sicilinin tutulmasından kaynaklanan bir zararın doğması halinde bu zarardan TTK m. 25/2 uyarınca Devlet ve ilgili odanın müteselsilen sorumluluğu gündeme gelecektir¹²⁶.

C. Yönetim Kurulunun Sorumluluğu

Yönetim kurulu TTK m. 375/1-f uyarınca, genel kurul kararlarını yürütmekle görevlidir. Bu nedenle yönetim kurulunun söz konusu görevini gereği gibi yerine getirmemesi, TTK m. 553 uyarınca kanundan kaynaklı yükümlülüğünü ihlal etmesi sebebiyle hukuki sorumluluğuna neden olacaktır. Fakat genel kurulun aldığı kararın yok hükmünde veya batıl olması ihtimalinde, yönetim kurulunun bu kararı uygulamakla yükümlü olup olmadığı sorusu gündeme gelecektir. Öğretide bu konu oldukça tartışmalı olmakla birlikte özellikle kararın yokluk ve butlanla sakat olduğu haller bakımından yönetim kurulunun ilgili kararı uygulamaması gerektiği, aksi durumun sorumluluğuna yol açabileceği ifade edilmektedir¹²⁷. Bu durum konumuz itibariyle önem taşımaktadır, zira TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık taşıması nedeniyle butlanla sakat genel kurul kararları bakımından yönetim kurulunun sorumluluğunun üzerinde durulması gerekmektedir. Yönetim kurulu, kanunen genel kurulunun kararlarını uygulamakla yükümlü olsa da alındığı tarihten itibaren yok veya kesin hükümsüz olan bir kararı, kurulun uygulamakla yükümlü tutulmasını kabule imkân yoktur¹²⁸. Çünkü böyle bir kabul, yönetim kurulunun hukuka aykırı genel kurul kararlarının uygulanmasından doğabilecek sorumluluklarını ortadan kaldıracaktır. Böylelikle yönetim kurulu her hareketini genel kurulun bir kararına dayandırarak, azınlığın, münferit pay sahiplerinin ve hatta şirket alacaklılarının sorumluluk iddialarından kurtulabilecektir. Bu nedenlerden ötürü yönetim kurulu tarafından butlanla sakat olan hukuka aykırı genel kurul kararlarının uygulanmaması, uygulanmadığı için de kurul üyelerinin sorumlu tutulmaması gerekmektedir¹²⁹.

Salgın hastalık döneminde ekonomik alanda çok sayıda mevzuat değişiklikleri gündeme gelmiş ve kâr payına ilişkin sınırlandırmalar 7244 sayılı kanunla TTK'ya geçici m. 13 hükmü ile eklenmiştir. Bu bakımdan yönetim

¹²⁶ İtiraz prosedürü ve ticaret sicilinin tutulmasından kaynaklanan zararlardan devletin ve ilgili odanın sorumluluğu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Demirel**, s. 192-210, 279 vd.

¹²⁷ Öğretideki tartışmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 186-188.

¹²⁸ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 187; **Çamoğlu**, Ersin: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 59 vd.

¹²⁹ **Moroğlu**, Hükümsüzlük, s. 188.

kurulunun tedbirli bir yöneticinin özeniyle ilgili düzenlemeyi bilmesi ve buna aykırı şekilde alınacak kararların geçersizliğinin gündeme geleceğini öngörmesi kendisinden beklenmelidir¹³⁰. Bu nedenle genel kurul kâr dağıtımına dair karar alacağı zaman, pay sahiplerini durum hakkında yeterince bildirmesi gereklidir ve genel kurul toplantısını düzenlerken buna göre hareket etmelidir. Mesela kâr dağıtımında esas alınacak şirket bilançosunu hazırlarken ne kadara kadar dağıtım yapılabileceğini ne kadarını dağıtırlarsa emredici hükmün kapsamını aşacaklarını vb. gibi tüm hususlar üzerinde dikkatle durması kendisinden beklenmektedir. Yönetim kurulunun bu hesapları yapmaması, pay sahiplerini uyarmaması veyahut tüm çabalarına rağmen genel kurul kanuna aykırı şekilde kâr dağıtım kararını aldıysa, yönetim kurulu tarafından bu kararın icra edilmesi kurul üyelerinin TTK m. 553 uyarınca sorumluluğuna neden olacaktır. Zira yönetim kurulu üyeleri, genel kurulun kararlarını yürütürken TTK m. 369 uyarınca görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadır. Yönetim kurulu kendisinden beklenen dikkat ve özeni göstermeyerek, TTK geçici m. 13 hükmüne aykırılık taşıyan batıl genel kurul kararına dayanarak kâr dağıtımını gerçekleştirse, TTK m. 512 uyarınca haksız kâr payı dağıtımını nedeniyle, TTK m. 553 uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmiş oldukları için şirketin uğrayacağı zararları tazminle yükümlü tutulacaktır¹³¹. Bu noktada genel kurulun kararına dayanarak hareket etmiş olmaları, kurul üyelerini sorumluluktan kurtarmayacaktır.

TTK geçici m. 13 ve GMT m. 4 hükümlerinde yalnızca genel kurul kararlarına bir sınırlama getirilmemiş, kanunun yürürlük tarihinden (17.04.2020) önce yapılan genel kurullarda alınan kâr dağıtım kararlarının uygulanması bakımından ödemelerin erteleneceği öngörülmüştür. Ödemelerin ertelenmesi demek doğrudan doğruya yönetim kuruluna getirilmiş bir yasaklamadır ve genel kurulun kararını belli bir süreye kadar (30.09.2020) uygulamaması kendisinden istenmektedir. Görüleceği üzere burada hukuka uygun şekilde alınmış bir genel kurul kararı vardır ve TTK m. 375/1-f uyarınca yönetim kurulu bunu yerine getirmekle yükümlüdür. Bu noktada TTK geçici m. 13/2'de ve GMT m. 4 uyarınca öngörülen erteleme/ödeme yasa-

¹³⁰ Kanuna aykırılığını fark eden veya aykırılık noktasında tereddütte düşen yönetim kurulu veya kurul üyelerinden her biri, kararın butlanının tespiti istemiyle dava açmalıdır. İlgili davalarda yönetim kurulunun görüşü alınarak TTK m. 449 uyarınca mahkemeden dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılması da istenebilmektedir.

¹³¹ **Çamoğlu**, s. 59 vd.; **Kırca**, s. 129 vd.; **Bahtiyar**, s. 299; **Canözü**, s.154; **Başaran Yavaşlar**, s. 14; **Dural**, Geçici m. 13; **Tiryaki/Çakır**, Sermaye Şirketleri.

ğına aykırılık, yasal yükümlülüklerini ihlal nedeniyle TTK m. 553 anlamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olabilecektir.

IV. SONUÇ

Modern ekonomik yapılarda, şirketlerin varlıklarını korumak ve mali yapılarını sağlamlaştırmak adına kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik tartışmalarıyla şekillenen bir sistem üzerinde durulurken, Türkiye’de ise bu amaca ulaşmak için şirketlerin sermayesinin korunması amacıyla geçici bazı çözümler ele alınmaktadır. Ne yazık ki söz konusu çözümler, ilgili amaca ulaşmayı sağlayacak etkiyi sağlamakta yetersiz görünmektedir. Kanaatimizce özel hukuk temelli ilişkilere bu denli müdahaleler ile salt sermayenin korunması bakımından getirilen düzenlemelerle şirket yapılarının güçlendirilmesi yerine, halka açık olsun veya olmasın tüm anonim şirketler bakımından cari kurumsal yönetim ilkeleri benimsenmeli ve bu ilkelere uyum gözetilmelidir. Nitekim ekonomik açıdan tamamen farklı konumlarda olan her bir şirket kendi risklerini analiz etmeli ve ona göre hareket etmelidir. Bu durumda iyi yönetim ilkeleri üzerine kurulan gerek TTK gerekse de SerPK’daki kurallar aslında tam da kriz zamanlarında şirketlerin sürdürülebilirliklerini sağlamak için önem arz etmektedir. Kurumsal yönetim aslında şirket yöneticilerine ve şirketlere kararlarında özenli davranmalarını gerektirmenin yanında birçok diğer davranış yükümü ile birlikte şirketin, pay sahiplerinin ve diğer menfaat sahiplerinin hakları gözetmesi yükümü getirmektedir. İşte bu durumda tek tip emredici ve esnek olmayan kurallar, kurumsal yönetimin sağlanması ve uzun dönem planlama yapılması için gereken takdir hakkındaki esnekliği ortadan kaldıracaktır. Bu durum şirket yöneticilerini takdir hakkı kullanan yöneticilerden ziyade mevzuat uygulayıcılarına dönüştürecektir ki, bu da aslında iyi yönetimin tam tersi sonuçların doğmasına neden olacaktır. Bunun yanı sıra anonim şirketler özel hukuk hükümlerine göre düzenlendikleri için şirketlerin özgürlük alanlarına bırakılmış hususlara müdahale, her bir şirket özelinde çok sayıda özel hukuk uyuşmazlığına neden olabilecek düzeydedir.

Makale boyunca değindiğimiz üzere TTK geçici m. 13 ile uygulama esaslarını düzenleyen GMT hükümlerini, öngörülen amacı gerçekleştirmek konusunda yetersiz, anayasal haklara müdahale açısından oldukça sorunlu, öngörülen sınırlama ve yasaklamaları yumuşatmak açısından öngörülen istisnalar ile oldukça karmaşık bir sistem öngören, sorunlu bir dizi şekli kurallar zinciri olarak ifade edebiliriz. TTK’da öngörülmüş olan sermayenin korunması başta olmak üzere çok sayıda birbirini destekleyen ilkeye ve bu ilkelerin uygulama esaslarına, TTK geçici m. 13 hükmü ile müdahale edil-

mesi önemli sorunlar doğurabilecek niteliktedir. Bunun yanı sıra şirketlerin kâr payı dağıtımını kararlarına bu şekilde sınırlama getirilmesi, TTK'nın sistematiği açısından da sıkıntılıdır. Zira TTK'nın her bir hükmü birbirinin tamamlayıcısı konumunda olduğu için böyle bir müdahale, duvardaki köşe taşlarından birisini çıkarmak gibi bir etki yaratabilecektir. Bu nedenlerden ötürü bu tür müdahalelerin devam etmemesi, bu hususlardan kaçınılması gerektiği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Akın**, Murat Yusuf: “Ticaret Bakanlığının 31.03.2020 tarihli Kâr Payı Dağıtımına İlişkin Yazısı Üzerine Düşünceler”, (<http://www.ticaretkanunu.net/murat-yusuf-akin-ticaret-bakanliginin-31-03-2020-tarihli-kar-payi-dagitimina-iliskin-yazisi-uzerine-dusunceler/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Kâr Payı Dağıtımı*)
- Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, Umumi Hükümler, C. 1, İstanbul 1959.
- Ateşagaoglu**, Erdem: Vergi Hukuku Bakımından Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012.
- Ayan**, Mehmet/**Ayan**, Nurşen: Medeni Hukuka Giriş, 12. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Aydoğan**, Fatih: “Anonim Şirketlerde Kar Payının Ödenmesine Mahkemece Karar Verilip Verilemeyeceği Meselesi”, Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 115-127.
- Ayhan**, Rıza/**Çağlar**, Hayrettin/**Özdamar**, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.
- Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 14. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Başaran Yavaşlar**, Funda: “Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı Sınırlaması/Yasağı ve Buna Uyulmamasının Vergi Hukuku Bakımından Sonuçları”, Vergi Sorunları Dergisi, S. 380, Mayıs 2020, s. 9-18.
- Baysal**, Başak: “Kanunların Zaman Açısından Yürürlüğü”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu için Armağan, İstanbul 2004, s. 475-503.
- Bilgin**, Yüksel: Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı ve Kâra Katılan Kişiler, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Yayın No:189, Ankara 1982.
- Birsel**, Mahmut T: Anonim Şirketler Hukukunda Kâr Kavramı, İzmir 1973.
- Bora**, Sevda: Şirkete Borçlanma Yasağı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- Çamoğlu**, Ersin: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2010.
- Canözü**, Salih: Anonim Şirketlerde Kâr Payının Tespiti ve Dağıtılması, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- Çonkar**, M. Halil: Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

- Demirel**, Duygu: Ticaret Sicili, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- Domaniç**, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulamaları, TTK Şerhi, C. II, İstanbul 1988.
- Dural**, H. Ali: “COVID-19 Salgını Nedeniyle Türk Ticaret Kanunu’na 7244 Sayılı Kanunla Eklenen Geçici 13. Madde ile Sermaye Şirketlerinde Kâr Dağıtımına Getirilen Sınırlamalar”, <https://blog.lexpera.com.tr/covid-19-salgini-nedeniyle-turk-ticaret-kanununa-eklenen-gecici-13-madde-ile-sermaye-sirketlerinde-kar-dagitimina-getirilen-sinirlamalar/> (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Geçici m. 13*)
- Eminoğlu**, Cafer: Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Eroğlu**, Muzaffer: “Payları Borsada İşlem Gören Halka Açık Şirketlerde Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yeni Sistem”, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 136, 2014, s. 31-71.
- Eroğlu**, Muzaffer/**Ararat**, Melsa: “Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevlerinin Ayrılığı ve Türkiye’deki Geleneksel Yapılanmaların Şirket Performansına Etkisi”, 30 Haziran 2017, s. 1-12; https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3009739 (Erişim Tarihi 03.07.2020).
- Eroğlu**, Muzaffer/**Demir**, Aybüke: “Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 2, S. 2, Aralık 2014, s. 79-99.
- Geçgel**, Ercan: Anonim Şirketlerde Kâr Payı Avansı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Gemalmaz**, Burak: Mülkiyet Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi-6, Avrupa İnsan Hakları Konseyi, Ankara 2018.
- Gözler**, Kemal: Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Cilt II, 2. Baskı, Ekin Yayıncılık, Bursa 2020.
- Gürbüz Usluel**, Aslı: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016.
- Helvacı**, Serap/**Erlüle**, Fulya: Medeni Hukuk, 4. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul 2016.
- İmregün**, Oğuz: Anonim Ortaklıklar, İstanbul 1989. (*Ortaklıklar*)

- İmregün**, Oğuz: “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı (Temettü) Hakkı”, Ömer Teoman’a 55. Yaş Günü Armağanı, C. I, İstanbul 2002, s. 413-434. (*Kâr Payı*)
- Karan**, Ulaş: “Bireysel Başvuru Kararlarında Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik İlkesi”, Anayasa Yargısı Dergisi, C. 32, 2015, s. 235-306.
- Karasu**, Rauf: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Güncellenmiş 2. Bası, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- Karshoğlu**, Hasan: “Anonim Şirketlerde Kâr Payının Hesaplanması ve Dağıtım İlkeleri”, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2019, s. 181-227.
- Kendigelen**, Abuzer/Çonkar, Halil: “Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Konusundaki Özel Düzenleme”, İÜHFİM, C. LXXI, S. 2, 2013, s. 205-224.
- Kırca**, İsmail: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu”, BATİDER, C. XXII, S. 3, 2004, s. 85-96.
- Kırca**, İsmail/Şehirli Çelik, F. H./Manavgat, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku, C. 1, Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013.
- Kırca**, İsmail/Şehirli Çelik, F. H./Manavgat, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku, C. 2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2016.
- Kırkbeşoğlu**, Nagehan: Türk Özel Hukukunda Kısmi Hükümsüzlük, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul 2010.
- Korhan**, Gökhan/Ak, Emrah: “Vergi Kanunları Açısından Geçmiş Yıl Karları ve Vergilendirilmesi Hususunda Mevcut Sorunlar”, <http://www.alomaliye.com/2014/03/04/vergi-kanunlari-acisindan-gecmis-yil-karlari-ve-vergilendirilmesi-hususunda-mevcut-sorunlar/> (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Geçmiş Yıl Kârları*)
- Korkut**, Ömer: 6102 Sayılı TTK’na Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Butlanı, Karahan Kitapevi, Adana 2012.
- Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 7. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2014. (*Hükümsüzlük*)
- Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, Güncellenmiş 4. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018. (*Sermaye Artırımı*)

- Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami:** Medeni Hukuk, Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 22. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- Özdemir, Semih Sırrı:** İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.
- Pash, Ali:** Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, İstanbul 2005.
- Pekdiñer, R. Tamer/Yılmaz, Abdüssamet:** “Anonim Ortaklıkların 2019 Yılı Olağan Genel Kurul Toplantılarında Dağıtabilecekleri Kar Payı Oranına İlişkin Ticaret Bakanlığı Duyurusunun Değerlendirilmesi”, (<https://blog.lexpera.com.tr/anonim-ortakliklarin-dagitabilecekleri-kar-payi-oranina-iliskin-ticaret-bakanligi-duyurusunun-degerlendirilmesi/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Ticaret Bakanlığı Duyurusu*)
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin:** Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 14. Bası, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayıncılık, Ankara 2018.
- Sarıkaya, Sinan:** “Koronavirüs (COVID-19) Salgını Sebebiyle Ticaret Bakanlığı’nın Sermaye Şirketlerinde Kâr ve Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkındaki Duyurusu Üzerine Düşünceler”, (<https://blog.lexpera.com.tr/covid-salgini-nedeniyle-ticaret-bakanliginin-duyurusu-uzerine-dusunceler/>) (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Kâr ve Kâr Payı Avansı*)
- Sayın, Hediye Bahar:** Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Seçer, Öz:** Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkının Sınırlandırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007.
- Sevi, Ali Murat:** Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- Sümer, Haluk Hadi:** Hukuka Giriş, Kavramlar ve Kurumlar, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- Tiryaki, Cüneyd/Çakır, Rasim Can:** “Sermaye Şirketlerinin 2020 Yılı İçerisinde Alacakları Kar Dağıtım Kararlarının Akıbeti - Türkiye ve Dünyadaki Genel Durum”, <http://www.ticaretkanunu.net/sermaye->

sirketlerinin-2020-yili-icerisinde-alacaklari-kar-dagitim-kararlarinin-akibeti/ (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Sermaye Şirketleri*)

Tiryaki, Cüneyd M./**Çakır**, Rasim Can: “Geçici Madde 13 İle Getirilen Kâr Payı Dağıtım Sınırlaması Üzerine Ek Değerlendirme”, <http://www.ticaretkanunu.net/gecici-madde-13-ile-getirilen-kar-payi-dagitim-sinirlaması-uzerine-ek-degerlendirme/> (Erişim Tarihi 03.07.2020). (*Geçici m. 13*)

TÜRMOB: Mevzuat Sirküleri, 03.04.2020/87, (<https://www.turmob.org.tr/ekutuphane/Read/69e64753-9b1d-495a-a3f9-06a504eb35e0>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

Ülgen, Hüseyin/**Helvacı**, Mehmet/**Kendigelen**, Abuzer/**Kaya**, Arslan/**Nomer Ertan**, Füsün: Ticari İşletme Hukuku, 4. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.

Yanlı, Veliye: “Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkındaki Düzenleme”, Türk Ticaret Kanunu’na İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi Sempozyumu, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ocak 2014, s. 15-32.

Yaşar Bozkurt, Sevgi: Anonim Şirketlerde İş adamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulaması, Beta Yayıncılık, İstanbul 2015.

Elektronik Kaynaklar

<https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

<https://itb.org.tr/img/userfiles/files/Sermaye%20Şirketlerinin%20Kar%20Dağıtım%20hk.pdf?v=1586261692152> (Erişim Tarihi 03.07.2020).

(<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-2812.pdf>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

(<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d10/c012/tbmm10012083.pdf>) (Erişim Tarihi 03.07.2020)

(<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Te mel+Faaliyetler/Para+Politikası/Reeskont+ve+Avans+Faiz+Oranları>) (Erişim Tarihi 03.07.2020).

KISALTMALAR

BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz. / bkz.	: Bakınız
BTY	: Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliği
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
E.	: Esas No
eTK	: 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
GMT	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Geçici 13'üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliği
GVK	: 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
HAAO	: Halka Açık Anonim Şirket
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: 2004 sayılı İcra İflas Kanunu
İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar No
KPAT	: Kâr Payı Avansı Dağıtım Hakkında Tebliğ
KVK	: 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
KYİ	: Kurumsal Yönetim İlkeleri
m.	: Madde
N.	: Numara
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SerPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu

TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TD	: Ticaret Dairesi
TMK	: 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
VUK	: 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
Y.	: Yargıtay